

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

ITINERAR AL PĂCII ȘI PRIETENIEI

Este evident un fapt care, mai presus decât orice, ne conține și ne semnifică la scara realității majore și a duratei, a contemporaneității noastre naționale și internaționale. Și anume acel fapt de istorie vie, trăită și asumată prin care viața politică și socială a României își găsește în perimetrul inițiativelor și acțiunilor președintelui nostru o fidelă expresie și un fidel reazim de conștiință, cu atât mai relevante cu cât, se poate observa, ele aduc în permanență o largă confirmare și cunosc o frecvență de spirit care, în timp, se întinde pe perioade a peste optzeci de ani. Este vorba aici, de bună seamă, de acele pilde de viață și consecvențe demersuri de pace și prietenie ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, de acea operă fundamentală — am putea spune — prin care țara și poporul nostru s-au implicat în soluționarea marilor probleme ale contemporaneității printr-o abordare înaltă a umanității ocupată un loc de cel mai pregnant relief. De fiecare dată în cadrul unor asemenea largi demersuri și inițiative s-au afirmat și se afirmă cu vigoare principiile politicii externe a partidului și statului, voința puternică a României de a coopera cu toate țările în folosul progresului și al dezvoltării, pe temeiul respectului reciproc al independenței și suveranității, al înțelegerii care să conducă spre depășirea actualei situații internaționale și la instaurarea unei epoci a păcii. Nu altfel pot fi caracterizate și recente vizite ale tovarășului Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășii Elena Ceaușescu, în Malta, Egipt, Sudan și Cipru, momente deosebit de importante în cronica relațiilor noastre multilaterale și cu un vădit ecou pe plan internațional. A dobândit astfel un nou relief însăși politica noastră consecventă de promovare a unor strânse și viabile legături cu toate statele și persoanele iar activitatea neobosită a celui ce a inițiat și desfășoară această politică, în slujba intereselor fundamentale ale poporului, a idealurilor păcii și proasectului, s-a bucurat și se bucură de un binemeritat prestigiu.

Pe acest itinerar al recentelor vizite care a conturat imaginea unor preocupări de fond ce se continuă practic la dimensiunea întregului glob, urmind alături și alături alte trasee ale păcii și înțelegerii, pe acest nou și remarcabil traseu, așadar, în acest anapim care nu este deloc liniștit și poartă un curs grav al evoluției internaționale, președintele României a deschis noi posibilități și a dat un nou avânt conlucrării noastre pe multiple planuri. Înțelegerile și documentele asupra cărora s-a convenit, rezultatele deosebite ale acestor vizite alcătuiesc în chipul cel mai expresiv imaginea spre care de fapt ar trebui să tindă și să o împlinească lumea contemporană, conducându-se neîncetat după principiile înțelegerii și punind în centrul preocupărilor tot ceea ce asigură progresul și civilizația, calea liberă a dezvoltării și afirmării națiunilor și nu distrugerea, nu amenințarea cu forța, nu războiul, nu mijloacele acestuia care au ajuns la apogeu.

Importanța acestor vizite apare și mai evidentă dacă ne gândim că ele s-au petrecut într-un moment în care încordarea internațională este deosebit de gravă iar soluția păcii este mai strâmtă decât oricând. Se desprinde de aici însăși morala acestui nou demers și se înțelege, face parte din reflecția în fața condiției umanității. Înșiși lecția care se desprinde de aici. Pentru că țările vizitate fac parte din așa numitele zone fierbinți ale lumii iar contribuția românească la soluționarea justă a problemelor cu care se confruntă este demult cunoscută și aduce în permanență argumente de fond pentru edificarea unei înțelegeri care să vizeze pacea pe întregul pământ. Contribuția personală a președintelui României la rezolvarea problemelor păcii în lume, la sprijinirea telurilor comune ale națiunilor, a cauzei juste a popoarelor; importanța om de stat care luptă pentru cauza păcii internaționale, a dezamării și destinderii; distincții deosebite, larg recunoscute ca atare, personalitate proeminentă a lumii contemporane — iată afirmații de la fața locului și din timpul acestor noi vizite care sintetizează exact rolul și locul nostru în lumea de azi, contribuția deosebită pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu și-o aduce la construcția păcii. Asemenea largi și prestigioase confirmări ne pun în relație nu numai cu prezentul imediat și cu perspectiva în lumina căreia președintele nostru acționează cu cea mai înaltă responsabilitate și cu un exemplar patriotism. Edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, operă pe care o inspiră și pe care o sprijină neîncetat, are în toate demersurile și inițiativele sale constanța de spirit care decurge din înțelegerea profundă a materiei, a sensului și a problematicei contemporane.

Luceafărul

ELOGIU LIMBII ROMÂNE

Pe strada Dionisie Lupu din București, într-o casă veche, și cărți perși sunt doar un simplu decor pentru adevăratele ei temelii asezate pe cărți, înconjurat de fotografii de familie care coboară adânc în istorie, la o masă de lucru pe care în locul florilor se află pietre, conuri de brad ori cristale aurii de rășină recoltate săptămânal din expedițiile întreprinse în munți, — fix la orele 8 dimineața, într-o splendidă să-

nătate și dispoziție pentru studiu la cei 88 de ani pe care i-a împlinit de curând, — își începe ziua de muncă Alexandru Rosetti.

Pentru mediul cultural național și internațional, Alexandru Rosetti este, înainte de toate, autorul Istoriei Limbii Române, operă științifică fundamentală, care îl oșează în galeria marilor filologilor și lingviști.

Sânziana Pop

Continuare în pag. a 9-a

● În acest număr : ● Antologia „Luceafărul” ● Slove de lumină ● Poeme omagiale ● Generația Labis ● „Dacia celtică” — versuri de Ion Nicolescu ● Cezar Ivănescu : ● „Doina” ● Poezii de ● Petre Ivancu ● Iuliana Păloaia ● Mihaela Murariu Măndrea ● Anghel Mora ● Cristina Suciu Moscu ● Viorela Ana Cozan ● Mircea Șoncuteanu ● Smaranda Cosmin ● Della Dună ● Proză de ● Corina Toma ● „Lecția profundă a cărții” ● „Din nou despre titlul scriitor român” de Dan Zamfirescu ● Pseudo-cultura pe unde scurte ● Revista străină ● Sport de Fănuș Neagu.

Desen de Sabin Ștefănuță

UNIREA-DEZIDERAT DE VEACURI AL POPORULUI ROMÂN

PREMISE

ALE UNITĂȚII ROMÂNEȘTI

Miron Costin consemnează la un moment dat, în cronica sa, proiectul otoman de a instala, la cirna Transilvaniei pe fostul domn al Moldovei, Vasile Lupu (1657).

Iată ce a scris cronicarul Miron Costin: „Si atunci spun că pusese gându Chiupriului [Marele vizir Mehmed Köprülü] să aducă pre Vasile vodă den Edicula, de unde era închis, să-l puie crai în Ardeal în locul lui Racoție, care luru nu știu cum ar hi putut fi pentru lege, iară puterea ce nu lucrează?” (s.n. — Șt. A.).

Așadar, deși recunoștea obstacolul religios clasei conducătoare din Transilvania, cărtu-

III. DE LA MIHAI VITEAZUL LA BRÎNCOVEANU

rul și omul politic moldovean nu excludea deloc posibilitatea ca un domn ortodox român să treacă totuși la cirna statului dinăuntrul arcului carpatic.

De altfel, așa cum ne înducă mai multe mărturii, însuși Vasile Lupu, în timpul dom-

niului lui, s-a gândit să-și întindă autoritatea asupra Transilvaniei. Pe noi, firește, ne interesează cu precădere faptul că și acest proiect se bizuie pe ideea unității de neam. De pildă, chiar Vasile vodă, într-o scrisoare din 1642, în care își vadea capacitatea de a interveni în Transilvania — „cunosce foarte bine căile pe care poate fi lovită din Moldova și Tara Românească” — observa totodată: „Se adaugă aceea că în Transilvania mai mult de o treime sînt români”, iar acestora „făgăduindu-le slobozie” se vor ridica

Ștefan Andreescu

Continuare în pag. a 3-a

● În pagina a 3-a : ● „România — patria tuturor românilor” (II) de ● Mircea Mușat și ● Ion Ardeleanu ● Poeme de ● George Coandă ● Sandu Ștefan ● George Peagu ● Viorel Cozma ● Const. I. Ionescu

JURNAL DE POET

VIRGILIU

toamnă de toamnă (la 21 septembrie) comemorăm ziua morții părintelui poeziei europene Virgiliu născut tot într-o zi de toamnă, părinte și al poeziei noastre românești ca popor latin ce suntem.

Cit a fost citit Virgiliu de-a lungul veacurilor în cultura latină și noastră o știu veacurile noastre de început cînd au rodit aici Ioan Casianul, Dionisie Romanul, Nicola de

Remesiana apoi Cronicarii și Școala Ardeleană a Blajului. Il primim pe Virgiliu ca părinte și al poeziei noastre il sărbătorim ca pe cel cuprîns în filia noastră de taină ca popor latin ce suntem.

Acel vestit donum lacrimarum darul lacrimilor, sunt lacrimile rerum ce transporează apoi în învățăturile lui Neagoe și poezia eminesciană, în lirica Lăncărului și a lui Coșbuc ne înfrățesc mereu cu părintele lirismului curat al fratelui nostru piatră de temelie a poeziei europene.

Cu Georgicele și Bucolicele în brațe dimpreună cu Marea carte a benedictinilor au defrișat pădurile Europei din ev mediu timpuriu în ceea ce este grădina Cultura la cina lui Pius Eneas, părintele cititor o știu prin inimile noastre, o știm de demult ca neam latin aic.

Ioan Alexandru

APEL PENTRU PACE

adresat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România
unor uniuni și organizații scriitoricești
din străinătate

Stimați colegi,

Scriitorii din Republica Socialistă România sînt profund îngrijorați de tensiunea la care s-a ajuns în relațiile internaționale, de primejdia unui război nemicilor care amenință popoarele Europei și ale întregii lumi, punind sub semnul incertitudinii însăși existența civilizației și a speciei umane.

Nu aceeași indoaie că un factor de prim ordin al acestei situații de criză îl constituie intensificarea fără precedent a cursei înarmărilor, deosebit de gravă care s-a creat din acest punct de vedere în Europa. Cifrele reci trezesc o nedorită emoție cînd atestă că prin dezlănțuirea încărcăturilor nucleare aflate pe continent, fiecare european ar putea fi ucis de 114.000 ori, odată cu nimicirea valorilor materiale și spirituale lăurite de geniu și truda sutelor de generații.

Nu putem rămîne indiferenți în fața acestei teribile perspective! Înfăptuirea aspirațiilor de progres și bunăstare care animă poporul român, angajat cu toată ființa sa în efortul constructiv, este vital condiționată de înfăptuirea pericolului războiului. Iată de ce sîntem pe deplin solidari cu poziția țării noastre, reafirmată recent de președintele Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia nu există problemă mai importantă decît aceea a opririi cursei înarmărilor, a renunțării la amplasarea noilor rachete cu rază medie de acțiune în Europa, a retragerii și distrugerii celor existente. Acest pas ar trebui să fie urmat de adopțarea unor măsuri eficiente de dezarmare, în gri-

mul rînd de dezarmare nucleară. Omenirea ar fi eliberată astfel de spectrul distrugerii totale, iar urașele sursele jertfite astăzi pe altarul războiului ar putea fi utilizate în lupta împotriva sărăciei, foametei, șomajului, a altor tare ale lumii contemporane.

Stimați colegi,

În acest ceas de cumpănă pentru prezentul și viitorul omenirii, vă chemăm să vă uniți eforturile cu cele ale oamenilor de bună credință de pretutindeni, pentru a face ca rațiunea să triumfe, pentru a determina abandonarea politicii de forță și instaurarea în Europa și pe întregul glob a unui climat de destindere și cooperare între țări și popoare, fără deosebire de orînduire socială. Securitatea, încrederea între state, pacea, constituie solul fertil în care poate înflori literatura în multitudinea ei de forme și manifestări dedicate binelui, adevărului și frumosului, omului.

Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România vă adresează acest nou apel îndădăduind că el va găsi ecoul cîvenit în rîndul membrilor uniunii dumneavoastră. Sîntem convinși totodată că relațiile noastre prietenești vor continua și se vor dezvolta, contribuind la o mai bună cunoaștere reciprocă, la întărirea colaborării între popoarele noastre, la înțelegerea între toate națiunile, într-o lume a păcii.

UNIUNEA SCRITORILOR DIN
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMANIA

Colocviul și festivalul național de poezie „SCRIITORII ȘI PATRIA”

La Timișoara s-au desfășurat Colocviul și festivalul național de poezie „Scriitorii și patria”, organizat întru omagiere mă-

rețului act istoric al Unirii de la 1 decembrie 1918. În telegrama adresată cu acest prilej tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului

Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, de participanții la această vibrantă manifestare patriotică, se spune :

Animați, asemenea întregului popor, de luminoasele idealuri ale prezentului, de devotament nelămurit față de politica patriotică, umanistă a partidului, vă exprimăm caldă admirație și gratitudine pentru activitatea neobosită și clarvăzătoare pe care dumneaavoastră, cel mai de seamă fiu al poporului, o desfășurați cu atîta strălucire în slujba propășirii patriei noastre socialiste, reprezentînd pentru scriitorii români înalt exemplu de eroism, de dăruire patriotică și revoluționară, ilustrîndu-vă ca o personalitate eminentă a lumii contemporane, a luptei pentru progres și pace în lume.

Sîntem conștienți — se arată în telegramă — că, prin înțelegerea înaltelor chemări pe care ni le-ați adresat, cu claritate și înțelepciune, cu diverse prilejuri, inclusiv în momentele în care ați onorat cele mai importante reuniuni și evenimente ale vieții noastre spirituale, răspundînd idealilor de amplă anvergură politică și culturală cuprinse în Expunerea la plenara din iunie 1982, în cuvîntarea la Consfătuirea pe problemele muncii organizatorice și politico-educative de la Mangalia, din acest an.

Profund convinși de justetea și realismul îndemnuirilor dumneavoastră, vă asigurăm și cu

acest prilej, mult stimată tovarășe Nicolae Ceaușescu, că, așa cum a reieșit din întreaga desfășurare a Colocviului și festivalului național de la Timișoara, scriitorii din țara noastră, — români, maghiari, germani, sîrbi, slovaci și de alte naționalități — vom urma neobădat politica partidului, hotărîți să ne punem munca, talentul, întreaga noastră responsabilitate în secolul înfăptuirii sarcinilor ce ne revin în vîsta operă socialiste de formare a omului nou, constructor al societății socialiste multilaterale dezvoltate, educat în spiritul patriotismului revoluționar, al dragostei față de cele mai de seamă valori ale timpului socialist al României, ale respectului și prețuirii față de opera creatoare a tuturor popoarelor lumii. În același timp, vă încurajăm că astăzi, cînd lumea contemporană este confruntată cu dramatice conflicte, cînd pacea însăși este grav amenințată, ne alăturăm din toată inima prestigioasei dumneavoastră inițiative puse în slujba păcii și înțelegerii între popoare, neobositei dumneavoastră activități internaționale care a cunoscut o nouă și amplă afirmare prin recentul itinerar de pace și colaborare, încheiat cu atît de rodnice rezultate.

Literatura română și barocul

Studiile despre baroc s-au înmulțit spectaculos în ultimele decenii și continuă, în același ritm. Să profețim, manifestînd, cum se exprima Philippe Minquel, distins comparatist belgian, ei însuși autor al unei excelente cărți despre baroc și rococo, „o propensiune imperialistă”, avînd ca rezultat de obicei reducerea, dacă nu îndepărtarea totală a clasicismului. „un clasicism în piele de sărgă”, aluzie la cunoscutul roman de tînetele al lui Balzac. Într-o numeroasă expoziție străină care au consacrat barocului, în anul de după război, studii critice de referință, se numără cîteva nume de prestigiu, precum Marcel Raymond, Jean Rousset, Victor Tapié ori René Wallek, el alăturîndu-se unor nume nu mai puțin prestigioase, precum Benedetto Croce ori Eugenio D'Ors, din perioada anterioară. La noi, cercetarea barocului, aproape complet neglijată înainte, a cunoscut, cu deosebire în ultimii zece ani, o extindere fără precedent. Micului, dar substanțialului și incitantului eseu, din 1945, a lui G. Călinescu, Clasicism, romanticism, baroc, i se adaugă acum studii critice largi, datorate lui Adrian Marino, Romulo Teodorescu, Edgar Papu, Ion Pulbere, consacrate barocului în general, ca și altele scrise de Manuela Tămășescu, Eugen Negrici, Doina Curticapeanu, Dan Florin Mazilu, Ion Istrati ș.a. despre implicațiile barocului în literatura română. Nici un alt curent nu a cunoscut, într-un rîstimp așa de scurt, o atare intensă ofensivă exogetică.

„Descoperiri” relativ tîrziu, către mijlocul veacului trecut, în arhitectură mai întîi, de către elvețianul Jacob Burckhardt, într-o accepție peiorativă însă, ca o formă de decadentă a Renașterii, fenomenul baroc a fost examinat pe larg și reabilitat, impus propriu-zis în critica de artă, de către discipolul lui Burckhardt, Heinrich Wölfflin, cîteva decenii mai tîrziu, în lucrarea sa *Renașterea și Barocul* (1888), publicată în limba germană la Basel, lucrare preocupată cu precădere de arhitectură, dar în care se dădeau sugestii privind modalitatea depi-

șării barocului și în literatură, precum și în muzică. Într-o altă lucrare, tipărită în timpul primului război mondial, *Principii fundamentale de istoria artei* (1915), Wölfflin analiza pictura, sculptura și arhitectura barocului, precum și din Renaștere, în lumina a cinci principii considerate definitorii pentru cele două stiluri: vehement opuse: 1) linear și pictural, 2) reprezentare plană și reprezentare în profunzime, 3) formă închisă și formă deschisă, 4) multiplicitate și unitate, 5) claritate și obscuritate, primul termen al opoziției caracterizînd stilul re-

Dim. Păcurariu

Continuare în pag. a 11-a

Caricatura unei clase care moare

Vloarea unei scoli cinematografice este dată de numărul de autori cu program care o compun. Pentru că — programul presupune una din caracteristicile esențiale ale unui artist adevărat — forța de a urmări o idee în toate ipostazele ei, de a decupa sensurile majore pe care ea le provoacă în

Smaranda Jelescu

Continuare în pag. a 2-a

TRĂIA DESIDERAT DE VEACURI AL POPORULUI ROMÂN

ROMANIA- patria tuturor romanilor

declanșarea războiului în 1914, de către Austro-Ungaria, angajarea ei pe un larg front de luptă contra Serbiei și a puterilor Antantei, au cunoscut de la început un fenomen caracteristic de mari proporții și anume: refuzul unui mare număr de cetățeni, de altă naționalitate decât cea austriacă sau ungară, de a merge să lupte pentru o cauză ce nu era a lor. Acest fapt a determinat exilul forțat în alte țări, trecerea în grupuri mari la „inamic” etc.

În august 1916, după ce România a declarat război Imperiului dualist și trupele române au trecut la ofensiva pentru eliberarea pământului strămoșesc al Transilvaniei, în rândurile soldaților români aflați pe teritoriul altor state și îndesebi în țările Antantei s-a declanșat o puternică mișcare pentru cauza întregirii patriei.

Ca și frații lor aflați în alte țări, prizonierii români din Italia și-au exprimat de la început hotărârea de a se înrola în lupta pentru eliberarea provinciilor românești asuprite de imperiul austro-ungar și de a se alătura ca voluntari monarhiei ca un fapt obiectiv, o dreptate istorică. În Memorii trimise guvernului italian și francez, în primele zile ale intrării României în război, erau expuse principiile luptei lor: „Lupta pentru libertate a poporului român din Austro-Ungaria a un fapt obiectiv. Ea a fost și va rămâne atit timp cât vor mai trăi românii cinstiți. Această luptă e rezumatul vellei însăși, a conștiinței și demnității umane. Ea nu poate fi făcută să dispară prin tratate, concesiuni ori alte forme abstracte, ci numai prin realizarea fără rezervă a libertății naționale. Legiunile formate de supușii Austro-Ungariei contra fostei lor patrii sînt dovada cea mai vie că statur austro-ungar nu e numai un anacronism istoric, ci o nedreptate omenească, o imoralitate socială. În ultima ofensivă italiană cînd toate regimentele românești au fost concentrate pe frontul italian, s-au făcut aproape 10.000 prizonieri. Noi credem — considera memoriul — că condițiile de înrolare a prizonierilor români pentru legiune sînt foarte potrivite”.

Doleanțele, inițiativele, memoriile prizonierilor români din Italia au continuat, pe sfîrșitul anului 1916 și în tot cursul anului 1917. În februarie 1918, într-o telegramă adresată președintelui Consiliului de Miniștri al Italiei, Vittorio Emanuele Orlando, de către ministrul de externe, baronul Sidney Sonnino, se relatea dorința prizonierilor români de a forma corpuri de armată separate. În telegramă se arăta: „Comitetul transilvănean ne-a propus formarea de trupe transilvănele destinate să lupte pe frontul italian. Aceste trupe ar trebui recrutate din rândurile prizonierilor de război austro-ungari de naționalitate română care se găsesc în Italia. Noi credem că ar fi în interesul Italiei să accepte această cerere, care ne-a fost recomandată și de președintele Consiliului de Miniștri (George Clemenceau — n.n.). Astfel ca și după încheierea păcii de către România, drapelul ei să se afle printre cele ale armatei Antantei ceea ce ar avea între alte avantaje pe acela de a încuraja trupele de această naționalitate”. Referindu-se la aceeași problemă, miniștrii aliați, într-o telegramă din 21 februarie/5 martie 1918, făceau cunoscut că Comitetul transilvănean a propus formarea de trupe române pe frontul italian. „Comitetul transilvănean — se arăta în telegramă — a propus formarea de trupe transilvănele destinate să lupte pe frontul italian și care să fie recrutate dintre prizonierii de război austro-ungari de naționalitate română care se găsesc în Italia”. La 30 mai 1918, principele Ghica, fost ministru al României și profesor la Universitatea Simion Mindrescu s-a adresat Ministerului de Interne al Italiei „în vederea obținerii cât mai repede posibil, aprobării formării legiunii române din rândul prizonierilor”. Totodată, reprezentanții români au cerut: „1. Eliberarea imediată a ofițerilor prizonieri de naționalitate română și însarcinarea lor cu propagandă în rândurile trupelor; 2. Separarea prizonierilor români de cei ce aparțin altor naționalități și regruparea lor în tabere speciale. 3. Ofițerii români care nu ocupă o funcție în serviciile de propagandă din cadrul trupelor să fie folosiți ca ofițeri de informatori la dispoziția diferitelor armate; 4. În vederea organizării legiunii române să fie asigurate fondurile necesare desfășurării propagandei; 5. Profesorul S. Mindrescu și soția acestuia să li se pună la dispoziție un bilet de liberă circulație pe căile ferate ale statului pentru a putea vizita diversele tabere de concentrare”.

Astfel, profesorul Simion Mindrescu, președintele „Societății Româno Transilvanice-Banato-Bucovina”, după ce a vizitat tabăra de la Cittaducale, l-a comunicat primului ministru Orlando, că prizonierii români cer favoroasă de a lupta alături de armata italiană, contra inamicului comun. Concomitent, ofițerii din tabăra de la Cittaducale au informat pe Alexandru Lahovary, ministrul României la Roma, că doresc să-și facă datoria de armată italiană.

La 24 mai, cînd se aniversa intrarea Italiei în război, a delegație de români, condusă de profesorul S. Mindrescu, a așezat steagul român la monumentul lui Victor Emanuel, constituindu-se tot atunci și un Comitet italian „Pro-Romania”. În cadrul acestui comitet, la 30 mai 1918, Orlando a exprimat profunda admirație a poporului italian.

La 6/19 iunie 1918 s-a constituit la Roma Comitetul de acțiune al românilor originari din Transilvania și Banat. În procesul verbal al ședinței de constituire se arăta: „Subsemnații, îndurați pe de o parte de soarta care ni s-a creat nouă românilor din teritoriile Imperiului habsburgic prin pacea împusă României, pe de altă parte de lipsurile care apar și care se pot crea din totala noastră lipsă de organizare, acia dintre noi care avem nu numai dreptul, dar și datoria de a continua lupta inițiată de România pentru unitatea națională a tuturor românilor, ne-am adunat azi, sub președinția ad-hoc a domnului Zaharia Babeu, și după discuții la care au luat parte dl. prof. univ. S. Mindrescu, dl. dr. Socaciu, dl. Toacă și alții, am luat în unanimitate următoarele decizii: 1. Să se institue un „Comitet de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina” cu scopul de a uni într-o unică mînușcă toți românii subjugăți de Austro-Ungaria care se găsesc în țările aliate, astfel încît să fie organizată în legiuni și de a face propagandă necesară pentru realizarea unității noastre naționale. 2. Sedul Comitetului va fi la Roma, centrul din care au plecat armatele române pentru a pune în Carpați și gurile Dunării sentinela culturii și civilizației latine în fata barbariei și împotriva acesteia și de unde astăzi se adună din mai multe părți românii pentru a pleca să elibereze pe frații lor asupriți. 3. Comitetul se va compune din 16 membri dintre care o parte vor fi delegați ca trimiși speciali la Paris, Londra și Washington. Acesta va avea dreptul să-și mărească numărul cu alte personalități române provenite din Austro-Ungaria care se vor mai afla în țările aliate.

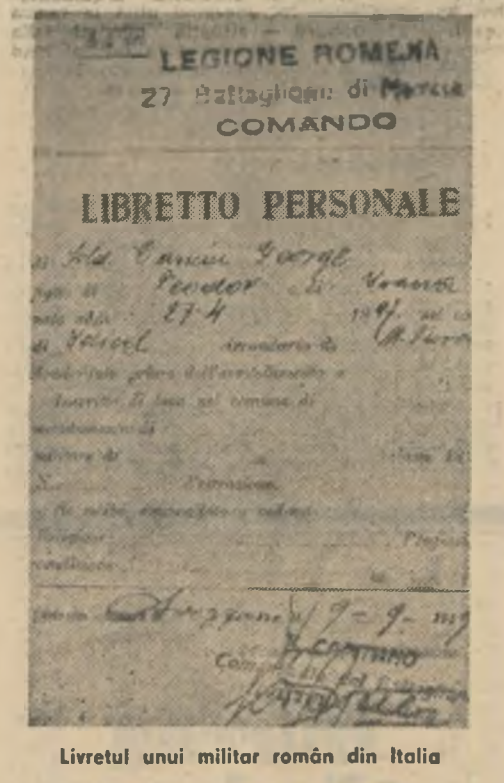
4. Se va cere guvernului aliat, în primul rînd guvernului italian de a recunoaște în mod oficial Comitetul ca singurul competent să ne reprezinte pe noi și pe cei 18.000 de români care se află pe teritoriul italian, pe acei din țările aliate și de asemenea pe aceia care au rămas acasă. 5. În acest Comitet sînt delegați domnii: prof. univ. Simion Mindrescu; Zaharia Babeu, ofițer activ; Ștefan Bidner, publicist; doctor Ion Căpean, avocat; Aron Cotrus, publicist; Claudiu Ispescu, publicist; Ioachim Obada, profesor; dr. Atanasie Mirza, avocat; Mihail Mironovici, profesor; Ștefan Otel, funcționar de bancă; Valeriu Pop, notar; Ion Rîșcă, specialist în drept; dr. Alexandrescu Socaciu, avocat, Nestor Săhleanu, publicist; dr. Tit Triff, avocat și Emil Turtureanu, avocat”.

Președintele Consiliului de Miniștri al Italiei, V. E. Orlando într-o scrisoare adresată în 7 iulie 1918 profesorului S. C. Mindrescu, în legătură cu constituirea Comitetului de acțiune a românilor, arăta: „Mi-a parvenit scrisoarea dv. din 25 iunie c.e. privind constituirea unui comitet de acțiune al românilor... Luînd act de cele ce mi comunicați în legătură cu aceste evenimente, imi face plăcere să vă exprim simpatia și guvernului italian față de activitatea pe care acest onerabil comitet își propune să o desfășoare în favoarea propriilor condițiuni, supuși austro-ungari. Cu cele mai bune urări pentru triumful idealurilor comune de dreptate și libertate a popoarelor, vă rog să primiți expresia distinciei mele considerată”.

În perioada imediat următoare Comitetul de acțiune a luat măsuri pentru organizarea unităților militare române. S. Mindrescu în propunerile către guvernul italian arăta: „Comitetul de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina”, avînd în vedere faptul că militarii români supuși al altui stat care se află în Cittaducale, la 18 iulie 1918 au fost declarați liberali cu scopul de a forma legiunea română, își permit să prezinte Înalțului Guvern Italian următoarele propuneri destinate să ducă la continuarea acestui fapt impunit: De a decretă Legiunea ca „Legiune a românilor supuși din Transilvania, Banat și Bucovina” pentru că România încheind în mod oficial pacea, chiar dacă i s-ar da posibilitatea reală, n-ar putea fi reprezentată, din motive de drept internațional. Pentru același motiv și pentru motivul că legiunea a fost instituită pentru românii supuși al altui stat, aceasta va fi reprezentată de „Comitetul de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina”, fără amestecul altor naționalități”.

De a decretă Legiunea ca „Legiune a românilor supuși din Transilvania, Banat și Bucovina” pentru că România încheind în mod oficial pacea, chiar dacă i s-ar da posibilitatea reală, n-ar putea fi reprezentată, din motive de drept internațional. Pentru același motiv și pentru motivul că legiunea a fost instituită pentru românii supuși al altui stat, aceasta va fi reprezentată de „Comitetul de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina”, fără amestecul altor naționalități”.

De a decretă Legiunea ca „Legiune a românilor supuși din Transilvania, Banat și Bucovina” pentru că România încheind în mod oficial pacea, chiar dacă i s-ar da posibilitatea reală, n-ar putea fi reprezentată, din motive de drept internațional. Pentru același motiv și pentru motivul că legiunea a fost instituită pentru românii supuși al altui stat, aceasta va fi reprezentată de „Comitetul de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina”, fără amestecul altor naționalități”.

Libretul unui militar român din Italia

românilor din România, aceasta fiind în acord cu declarația Excelenței Sale Președintelui Consiliului de Miniștri (Vittorio Emanuele Orlando — n.n.) cu ocazia primirii „Comitetului pentru români”.

Incorporarea și promovarea militarilor legiunii se va face la propunerea acestui comitet, exceptînd ordinul „pentru merite de război”. Legătura între guvern și Comandamentul Suprem italian de o parte și între legiunea romanilor supuși al altui stat, acesta ca existența națională și formațiunea militară pe de altă parte, va fi realizată de sus-amintitul Comitet.

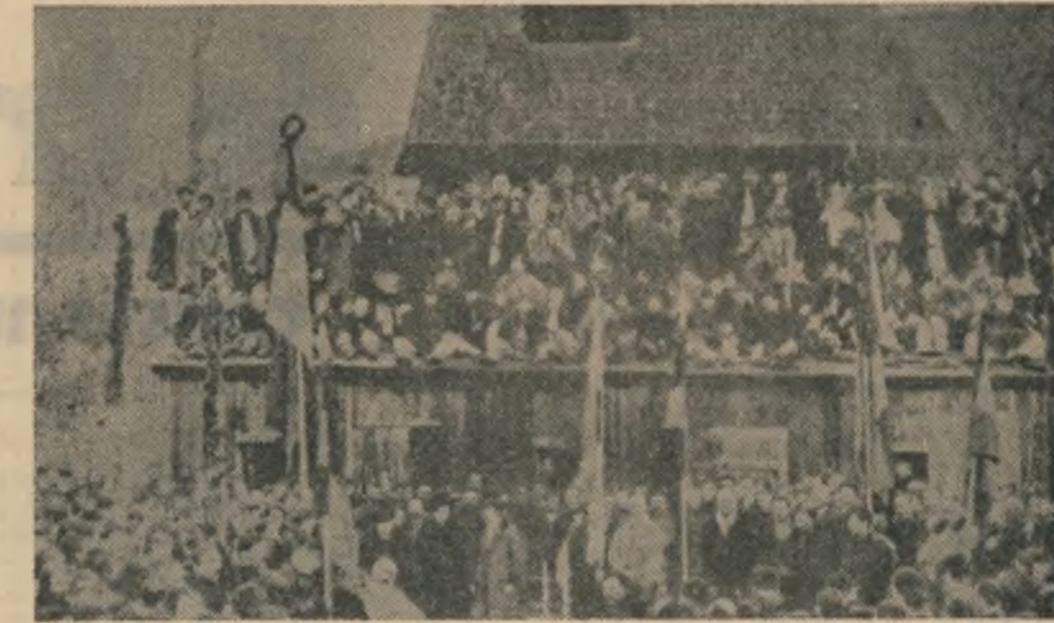
La 9 august 1918, primul ministru Orlando a primit în audiență solemnă Comitetul de acțiune al românilor, declarînd că: „Italia a privit și privește întotdeauna cu simpatie aspirațiile juste ale surorii sale mai mici, România. Pe noi, a adăugat el, „nimic nu ne desparte și totul ne unește”. Concomitent opinia publică, prin Comitețele „Pro-Romania”, a organizat în multe orașe manifestații, iar presa italiană a consacrat multe și calde articole cauzei naționale a României.

Ca urmare a sfîrșitului lui Traian Vuia, Simion Mindrescu și a altor luptători pentru Unirea aflatii în străinătate, guvernul italian a permis, la finele lui august 1918, organizarea legiunilor de voluntari români în Italia, iar la 15 octombrie 1918, s-a emis de către ministrul de război italian, V. Zupplini, Decretul pentru constituirea acestor legiuni. Documentul începea prin a preciza: „În urma hotărîrilor luate de guvernul regal pentru a satisface dorința exprimată de Comitetul de acțiune român din Italia și care concretizează aspirațiile românilor eflători aici, precum și ale prizonierilor austro-ungari de naționalitate română, se va constitui o „legiune română” destinată să opereze alături de trupele italiene pe frontul italian”. Conform dispozițiilor acestui decret, s-a început recrutarea voluntarilor români și concentrarea lor în tabăra de la Avenzo (provincia Aquila), formîndu-se apoi regimente. Regimentul nr. 1 a purtat numele de „Horea”. Dețășamente de voluntari români formate din peste 1.000 de soldați și ofițeri luptau însă, în cadrul armatei italiene, din luna iunie 1918, distingîndu-se în mai multe bătălii.

1. Să se institue un „Comitet de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina” cu scopul de a uni într-o unică mînușcă toți românii subjugăți de Austro-Ungaria care se găsesc în țările aliate, astfel încît să fie organizată în legiuni și de a face propagandă necesară pentru realizarea unității noastre naționale. 2. Sedul Comitetului va fi la Roma, centrul din care au plecat armatele române pentru a pune în Carpați și gurile Dunării sentinela culturii și civilizației latine în fata barbariei și împotriva acesteia și de unde astăzi se adună din mai multe părți românii pentru a pleca să elibereze pe frații lor asupriți. 3. Comitetul se va compune din 16 membri dintre care o parte vor fi delegați ca trimiși speciali la Paris, Londra și Washington. Acesta va avea dreptul să-și mărească numărul cu alte personalități române provenite din Austro-Ungaria care se vor mai afla în țările aliate.

1. Să se institue un „Comitet de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina” cu scopul de a uni într-o unică mînușcă toți românii subjugăți de Austro-Ungaria care se găsesc în țările aliate, astfel încît să fie organizată în legiuni și de a face propagandă necesară pentru realizarea unității noastre naționale. 2. Sedul Comitetului va fi la Roma, centrul din care au plecat armatele române pentru a pune în Carpați și gurile Dunării sentinela culturii și civilizației latine în fata barbariei și împotriva acesteia și de unde astăzi se adună din mai multe părți românii pentru a pleca să elibereze pe frații lor asupriți. 3. Comitetul se va compune din 16 membri dintre care o parte vor fi delegați ca trimiși speciali la Paris, Londra și Washington. Acesta va avea dreptul să-și mărească numărul cu alte personalități române provenite din Austro-Ungaria care se vor mai afla în țările aliate.

1. Să se institue un „Comitet de acțiune al românilor din Transilvania, Banat și Bucovina” cu scopul de a uni într-o unică mînușcă toți românii subjugăți de Austro-Ungaria care se găsesc în țările aliate, astfel încît să fie organizată în legiuni și de a face propagandă necesară pentru realizarea unității noastre naționale. 2. Sedul Comitetului va fi la Roma, centrul din care au plecat armatele române pentru a pune în Carpați și gurile Dunării sentinela culturii și civilizației latine în fata barbariei și împotriva acesteia și de unde astăzi se adună din mai multe părți românii pentru a pleca să elibereze pe frații lor asupriți. 3. Comitetul se va compune din 16 membri dintre care o parte vor fi delegați ca trimiși speciali la Paris, Londra și Washington. Acesta va avea dreptul să-și mărească numărul cu alte personalități române provenite din Austro-Ungaria care se vor mai afla în țările aliate.

Adunarea populară din comuna Borșa (Maramureș) unde locuitorii și-au manifestat hotărârea unanimită pentru unirea cu România

PREMISE ALE UNITĂȚII ROMÂNEȘTI

Urmare din pag. I

neapărat alături de ostile sale. Nu întimplător, așa cum a remarcat Georgehe I. Brătianu, chiar în anul următor 1643 — va apare la Iași vestita „Cazanie” a mitropolitului Varlaam, care se adresa la „toată semenția românească” și din care intr-adevăr, cele mai multe exemplare s-au răsăpîndit tocmai în Transilvania. Pe de altă parte, în cursul secolului XVII, și alte nume de domni români, precum Radu Serban sau Moise Movilă, au fost propuse, într-un mediu politic sau altul, în vederea preluării eventuale a cîrmei principatului transilvănean. Iar dacă ne amintim că și înainte de Mihail Viteazul au fost răsăpîndite asemenea nume, atunci prezența lui pe tronul Transilvaniei în împrejurările cunoscute nu mai poate fi deloc socotită drept un fapt neobișnuit, un accident al istoriei acestor locuri.

În anul 1701 un alt mare invățăit și om politic, de astă dată din Tara Românească, Constantin Cantacuzino Stîlnicul, față de perspectiva care s-a ivit atunci ca nepotul său, Constantin vodă Brîncoveanu, să preiașcă, pe lângă scaunul domnesc al Țării Românești, și pe cel al Moldovei. Episodul a fost relatat de Ion Neculce, care a notat mai întii că oferta marelui vizir Rami-Mehmed pasa l-a bucurat mult pe Brîncoveanu, deoarece „fost era cu voie să fie domnu la 2 țări”. Totuși, domnul muntean a sîlțat un răgaz de cinci zile pentru a-și da consimțămîntul, răsîmp în care un olăcar a fost trimis din Adrianopol în țară și s-a înșoptat cu sfatul unchilor săi, „ca să dea la vodă Brîncoveanu, în cuprinsul ei este pomenită și propunerea turcilor „să dea Moldova asupra lui” Brîncoveanu, cu următorul comentariu: „Iară aceasta dă vor turcii să dea Moldova asupra lui Vodă, să știți că nu pentru florile a suora lui, sau alte ghizdăvii (plăceri) ale mării sale, fară-decît... ca să dea el banii ce ar cere și ai Moldovei și cum zis [am zis], știîndu-l de bogat mare, să miră cum îl vor mai mulge”. Nici vorbă așadar de o opoziție a Stîlnicului Cantacuzino față de ideea statului unitar, care i-ar fi fost complet străină. Votul său negativ a fost determinat exclusiv de perspectiva agravării sarcinilor fiscale în raport cu Poarta, sarcini care, așa cum ne-o spune chiar el, nu ar fi păsăat pe umerii domnului, ci ai întregii țări. Dar, firește, aceasta nu ne scutește de o analiză atentă a tuturor elementelor ce vădesc reluarea și continuarea procesului de convergență politică în spațiul carpato-danubian și după dispariția lui Mihail Viteazul.

Din perspectiva istoriei legăturilor politice dintre țările române, imaginea veacului XVII indică apariția unui nou fenomen de însemnătate majoră, care de altminteri se va prelungea, ba chiar se va amplifica în cursul celui următor, fenomenul trecerii — uneori în mai multe rînduri — a domniei de pe tronul de la miazăra pe cel de la răsărit de Carpați, și invers. S-a spus despre acest fenomen doar că a decurs din regimul dominației otomane, deși s-a admis și că, implicit, el a înlesnit o evoluție comună, unitară, a societății din Moldova și Tara Românească. Totuși, cum se poate constata dintr-un raport venetian din Constantinopol, cu data 15 martie 1591, ideea însăși a mutării unui domn de la cîrmă unuia din statele extracarpătice la cea a celuilalt a fost la origine românească și a mijlit încă înainte de fapta lui Mihail Viteazul, ca o altă consecință a unirii dinastice din 1574.

Fapt este că cel dintîi domn care a ocupat succesiv tronul Țării Românești (1600—1602, cu întreruperi) și cel al Moldovei (1606—1607) a fost Simion Movilă. Pe o tipisă dăruită mănăstirii Sucevița de Doamna Marghita, văduva lui Simion vodă, vor putea apoi figura alături cele două steme ale țărilor românești din afara arcului carpatic. Iar în 1629, Petru Movilă — fiul lui Simion — va putea fi desemnat drept „odrasla a domnului țărilor dacice”. În plus, același Petru Movilă, în dedicația unei cărți din 1631, va vorbi despre fratele său, Moise, ca despre un „moștenitor al țărilor Moldo-Vlahiei”, ceea ce înseamnă că descendenții lui Simion vodă își păstrau dreptul de a reveni la cîrma oricărui din cele două state românești.

mai interesant, însă, sub același aspect, este cazul lui Radu Mihnea, care, într-un răsîmp de aproximativ un sfert de secol, a izbutit nu numai să domnească de trei ori în Tara Românească și de două ori în Moldova, dar, în anul 1623, cînd a plecat pentru ultima dată în Moldova, a făcut în așa fel încît pe tronul de la București să rămînu fiul său minor — „Cocociu” — Alexandru. Astfel, pentru un scurt interval, unirea dinastică din secolul precedent a putut fi refăcută, în beneficiul aceleiași familii a „Mihneștilor”. Vasile Lupu, al cărui „program transilvănean” l-am amintit mai sus, a năzuit la rîndul lui spre o unire dinastică a Moldovei și Țării Românești, și chiar și-a pus nu o dată în miscare ostile în acest scop. O clipă, în noiembrie 1639, el se va simți îndreptățit să-și asume titlul de „domn al Moldovei și Țării Românești”. Este adevărat că toate aceste desfășurări sau numai proiecte politice s-au succedat sub semnul respectării suzeranității otomane. Dar este vrednic de observat că la Poartă a existat o tradiție contrară reinerii autorității supreme din cele două state în miinile aceleiași familii sau aceleiași persoane. De pildă, în 1659, cînd George Ghica a părășit scaunul domnesc moldovean, pentru a-1 ocupa pe cel muntean, la Poartă s-a pus problema dacă în Moldova să fie numit fiul său, Grigore Ghica. Însă marele vizir Mehmed Koprlu, într-o scrisoare către hanul Crimeii, și-a manifestat hotărîr opoziția față de o asemenea idee, deoarece „nu este escum... că este de nefolositor Imperiului cînd două țări sînt

Facsimil al ziarului „Romanul” cuprînzînd convocarea pentru Marele adunare națională de la Alba Iulia

sub un singur om”. Prin urmare, turcii știau foarte bine că, în perspectivă, forța reală a celor două state românești se poate ridica împotriva lor!

Cum se știe, Matei Basarab, om în vîrstă cînd a apucat frînele puterii și, în plus, fără urmași, nu a nutrit ambiții de felul celor ale contemporanului său din Moldova, Vasile Lupu, ci a dus o politică secretă consecvent antotomană, sperînd doar să poată vedea în sfîrșit dorbita și înlăturată supremația politico-militară a Porții în zona Dunării de Jos. De aceea, poate părea oarecum surprinzător că la curtea domnească a Țării Românești din vremea lui este totuși atestată și ideea „dacică”. Mai exact, într-una din cele două prefețe ale Antiohion-ului slavonesc, tipărit la Cimpulung, în 1643, Udriste Năsturel îi conferă cunmatului său, Matei Basarab titlul de „voievod al acestor țări dacice”. Să fie aceasta expresia „incifrării” a unui alt program politic, într-un moment cînd vodă Matei luase decizia să-l aducă în țară și să-l desemneze ca succesor pe Mihail Pătrașcu, nepotul de fiu al lui Mihail Viteazul? Așa s-ar părea, dacă ne gîndim că unul din punctele cardinale ale întregii politici a lui Matei Basarab l-a constituit strînsa legătură cu curtea imperială habsburgică, unde de altfel se adăoștea tînărul vîlăstar domnesc, ceea ce nu a însemnat decît reluarea în totală a orientării fundamentale a politicii marelui voievod disoărut. Iar Mihail Pătrașcu putea revendica oricînd drepturi extinse în spațiul în care bunicii săi au purtase titlul de „domn al Țării Românești și al Ardealului și al Moldovei”.

Vis de unire

Ne-o fost Unirea gîndul cel dintîi
De cînd pe-aceste p_ăiuri viețuim,
Unirea-n cuget, suflet și simțiri,
În fața lumii neclînțîi să fim.

Și pentru ea am înșesit pămîntul
Cu singele a țor bravi eroi,
Iar steagul trico'or purtat în frunte
A-nflăcărăt credinle din noi.

Ne-o fost Unirea leagănu, dar și faptă
Spre nemurirea neamului român,

Și-n cîmpul de la Blaj sau de la Alba
Poporul s-a vroit pe el stăpîn.

De-atunci și de din veacurile toate
Aco'o, peste munți, a ars ca para
Un vis care chema la biruință:
„Noi vrem să ne unim cu țara!”

Și-i țara azi rotundă și deplină
Sub cer senin, în anii biruirii,
Întreaga națiune aci demnă
Spre comunistul țării viitor.

Viorel Cozma

Lumina de la Alba Iulia

În etern Rotund de prispe iluminate, Patria:
și Transilvania
(de dor
dacii liberi aprind dimineți de bunăvestire,
de tîlnice vechi în Munții Zarand
și mortoră Palia de la Orăștie se
mărturisesc-ne

griul unui grai de miere)
și Muntenia
(de dor
o armie de voievozi meșnani, la Tirgoviște,
se zidi-n eliberate ziduri de Cetate
și țipare de aur au scris Carte
binecuvîntă-ntru menirea Neamului)

și Moldova
(de dor
o veste de Unire este, la Ruginoașă,
Alexandru Ioan Cuza
de sine stătătoare-n Sine)

și Oltenia
(de dor
o Columbă se prăbușește-n infînit
îmveșnicindu-ne)

și Dobrogea
(de dor
într-o Clepsidră de Măcin, albastră,
potică veacuri de geți înțelepți și țireme)

și Banatul
(de dor
un Cap de lup și-un Centurion, la Tapae,
de-a pururea sînt Rădăcină și Rod)

și dulce Bucovina
(de dor
o lacrimă-nmurmurîndu-se-n
vecinici Os domnesc de la Putna)

și Țara Crișurilor
(de dor
în Biharea Memoror
se-nvesmîntă, de două mii de ani,
cu sfîntul, Meleagul de ohabă)

și Maramureșul
(de dor
în Gutii se-oude-n haiduc
cum trece călare la Cuhneo).

lată — mure voievoade Poarta Ce-ol Pohtitu-și
în lald bătută cu lăceafar de zăid în
zimbru

și cu culturi albi de Valahia mare
și cu cetățile impietîrîndu-se de străjîn
Rotund.

Ci tîlnice vechi sunară deodată, la
Alba Iulia,

în Tricolor împimăvîrîndu-se
și Mihail Viteazul veni
fulgerîndu-și duhul descălecat la Șelimbăr,
și Moria veni
într-o auroră de șirga lîmpede,
și Avram lăncu veni
doindîndu-se-n fluier de cîrș înflorit
și fîmîline din Dacia s-au nesfirîrit curate
cu ape de dor,
cu ape de stele...

De dor
cu sufletul izvordîndu-se-ntr-Unu
ou spus: „SĂ NE UNIM CU ȚARA!”

Și se făcu lumină-n Rotund.

George Coandă

Limba română

Cum te-ai rupt din trunchi latin
mîlădit de iaur, de molid sau tei,
ai lăstărit
și ai înflorit superbă,
minune gramaticală,
Limba română
ca fiică mai mică,
mai blondă,
mai suavă,
poetică zeită din Carpați
și cum te-ai plămădit
în vise de secole
dăorîi și dacii liberi,
vîstăror roman de cedru,
de brad sau smîrnă
și te-ai numit
cînd Dochia,
Ileana Cosbuziana,
Vitoria Lipon,
cînd Floarea albastră,
Fata cu tulpan
și numai tu în lume
și naști
pe Fat-Frumos cu cortea în mină.

Sandu Stelian

Munte în echilibru

Domnul Mircea, Ștefan Vodă
și Mihail Viteazul
Ne ascultă de sub iarbă
Dorul și necazul.

Așezați stau spate-n spate —
Muntele-ntr-ei —
O UNIRE nu se poate
Fără mari idei.

Az Carpații trei picioare
Zdravene-n pămînt,
Nu-i cîlînteste — vit de mare —
Nici-un fel de vin.

George Peagu

Nu știm doar

cîntecul lui Iancu

Nu știm doar cîntecul lui Iancu.
Pe buzele noastre,
ca păsări vesnicite cu aripi de ceruri,
ca turme de stele transhumînd în țări,
cîrș rîuri de doine și imnuri.
Vitejii lui Mircea, lui Mihail, ai lui Ștefan
și ai neamului înalt cîrș au fost
pămîntul strămoșesc doară știe,
și cîrș ai pieri, ca frunzele toamna
răpuse de vînturi nebune, nu știm,
dar știm că acum sîntem mulți și uniți
ca iarba vara-n cîmpie.

Drapele în lupte și cite am cucerit nu mai știm
cum codrul flăcări-răpuse nu știe,
dar știm că drapelele noastre
au stat și vor sta,
cu frunzile-n cer sprînjinite în vecl
la hotarele noastre, pentru sfînta moșie.

Constantin I. Ionescu

al. raicu

RAPSODII DE TOAMNĂ

Septembrie

Un abur e pământul, septembrie și trece melodiile strune pe cimpurile de tuci. Ascultă viersul țara ca vinul vechi și rece și-i regăsește aroma sub poale largi de nuc. Te du pe dinafara cămării unde-n bulgări e-atao omanie la strînsul de viori și suie panta-n care și-arată ploca-n struguri, și prin stupine faguri iau zborul de cocori, E-o trudă-o zămisliri, a strînsului din oră pe care nici-o alta n-o poate-nlocui. Acum, se-nfruntă ziua cu noaptea-n aură cînd siluetele zvelte se scurg spre miez-ai. Ei sînt biruitoarii din toamna înarmată cu dungiie grădini în viorul cald. Un mînos de povară stăpînind în imbată cum fagurii cei proaspeți cu buza de smarald.

Ei duc povara la vale, septembrie se joacă prin ultimele ierburî, printre livezi și vii și parcă se strecoară pleoape-o promovăc în care-un soare-și țese merinde de copii. În truda ca un abur ce îl adormi și crești e viața vremii noastre, cu turmele cerești.

Rondelul nucului bătrîn

Înfipt în culmi la deal lutos, străjer pogorilor din vreme, sub tine străjuie un as ce-a stat sub ceara unei steme.

Ți-s crengile de zahăr tos sub glasuri care-or să te cheme. Înfipt în culmi la deal lutos, străjer pogorilor din vreme.

Un cer de-un verde alb, sticlos pogoră pină-n șoimi alene, ce-n crengi culcușul fastuos și-l cată-n miez de cantilene

înfipt în culmi la deal lutos.

Car ostentit

Plin, înalt, cu sfecă și cu stela trece printre gene, trece rar carul nostru-o toamne, legendar, parcă pleoapele prinzîndu-mi sub roși grele.

Nu l-am mai văzut poate de-un an, plină inimo-l dorea cu pe-albe stela. Carele din cîmpuri, ale mele dînt-un bulgăr negru, nădrăvan.

Îl urmez pînă se sparge țara, scriștii-i este o vioră, Piatra ce-o mîngîi la orice mazără care-mi umple-n mină depărtarea și auzul țării-mi înfioară.

Din rodul

Voi cere și grădini și paznicului tot ce nu intră sub poala semîntelor de seară, nu m-o dorea nici brațul sub dulcea mea povară

în care-mi îngrop fața de parcă și înnot. Dacă-mi va da din rodul pămîntului întreg voi împărți cu alții ce-mi vor ieși în cale. Poate suna-vor țandrea o mie de timbale, poate voi fi pe seară o stea să-nleag, să-ndrum unde să urce cărușale la mese, să fie cîntec mare și vorbe de mîersă, să știu că eu să aibă o noapte de besug toți cei ce prînd cu cerul din rădăcini și miere

o vreme-mpovărată de visă și putere, iar roua să mă ude sub roțile de plug.

Umbla pe Argeș

Acum, dacă se-ntoamnă și apa bate într-una, dau clipa de-aur straniu în miez de-amurg mereu

Dintr-o ispită-n mină iau resfrînd și luna precum un bulgăr tare și cald de minereu. La umbră-n zi, sub ceruri de transparente calme

n-a fost vreo zăbovire, ci-o muzică de piatră. Simții cum arde focul și ațma sub vatră,

Adrian Gheorghe : „Pe lac”

imi frige pămîntea adulmecare-n palme. De undeva, izvorul se desfacea spre mine, mi-erău obrăzii netezi. În foi de leuștean mi se-aduna cu pură cădere un stean ce imi trezea fiorul tăcutelor jivine.

Și m-am întors spre apa ce gîgîind trecea pe lângă un septembrie dantelărit ca spuma care umbla pe Argeș ca print-o peruzea, redîndu-mi seva sfîntă ce-mi răzbătea cu huma.

Moment

Vin la izvor și mă doare șipatul lung, de dedesubt gema din vad se au-e, timbrul de toamnă s-a n.pt.

Picură-n brad, veverița sparge-și a nucă în jos incolăcită cum vița cu-o rădăcină, frunzoș.

Te gîndești cît de bine ar fi fost să se întimpla vara. Să stai pe terasa restaurantului, să privești centrul orașului, bucurîndu-te de soare, de depărțarea de București, de singurătatea la, fetele frumoase ale orașului și de bel (echilibrat și plictis) chiar și bere. Amintindu-ți starea de dulce tulburare — gîndurile răvășite de intensa plăcere de a sta în soare și a privi oameni necunoscuți — ai fi putut scrie, sub un motto de Ionică Flora — „Se întimpla o făcere de jur-împrejuriul tău” — „apoi am mai bătut o sondă și pe partea cealaltă a trecut Blues. I-am făcut semn și abia într-un tirziu m-a recunoscut.

Salut, bătrîne, ce faci ? Etețe, mă, ca să vezi peste cine dau. Mă tot chioram cine-me face semn. Ce faci tu ? Absolut nimic. Beau o bere. Tu ? O să beau și eu. Am fetița bolnavă. Noroc. Noroc.

Cu ce te buuri ? Meseria. Uitasem că te pot găsi aici. Nici n-aveai cum să știi. Sînt de curînd. Ceia-lai ?

Îl văd rar, ca să nu spun de loc. Nu-i timp. Da. Tu ai avut dintre noi noroc. Te cîtesc, cînd îmi pică în mină ziarul. Combăți bine ! „Tînăr, da' cîntă” ! Să-ți vină ?

„Nu. Mi-am făcut treaba. Cred că am o bombă de pagina întîi.

Mă bucur. Cînt stai ?

Putîm.

Făcîi. Te-ași fi invitat într-una din seri pe la mine.

Știu, mă. Copii, nevastă, soacră.

Da. Cam îngheșuți.

Toate trec, toate se șterg... Eu sînt la 117. Poate treci tu dîseară să frîgem o sticlă de vin. Dacă pot să mă uchez.

Și, în rest ?

Mai cîtesc, mai studiez moravurile provinciale. Ți-aș fi citit ceva. Mă, știi ce lipsește literaturii noastre ? O poveste de dragoste. Da' una fără triumfuri. O iubire împlinită, mă ! Numai aștit îi lipsește ? Păi atunci stă bine. Trimite-mi. Pune-ntr-un pic. Le dau eu la o revistă.

Ah, nu. Nu mă grăbesc. Mai aștept. Te-ai însurat ?

Nu prea, ar fi singurul răspuns cînetit.

Ești bun, mă. Auzi la el : nu prea. Știi cum zicea Böll : nu poți fi puțin poet, după cum nu poți fi puțin gravidă.

E-o chestie deșteaptă.

Nu ? ! Servus. Mă duc după medicamente.

Salut. Îmi pare rău.

De ce ?

Că-i fetița bolnavă.

Ar fi făcut un gest... hal, mă, lasă, trece. Și eu aș mai fi bătut o bere așteptînd-o pe Carmen D.”

În cultul adevărului trebuie să recunoști că nu e vară, că n-ai mai pînă nici o terasă de restaurant și că nu bei bere. Și n-ai aștept pe Carmen. Ești într-o cafenea, bănuiești că-i aceeași în care C. D. și N. M. s-au întîlnit după cum rezultă din declarație. Dar nici măcar asta nu te preocupă. Directorul te-a primit rece, exact, a luat act de prezența ta și s-a arătat formal indignat că a trebuit să te ocupi singur de cazare, ți-a prezentat noile succese ale centralei, n-a avut nici o obiecție la tematica propusă, dar și-a mustrulit activul de față cu tine, gen „bete saua, să priceapă tovarășul”, că sînt cu mîsălul în gură, că deșeaba alegă ai mai toată ziua dacă atunci cînd e cazul nu știu să vorbească despre realizările lor, că să oferi tovarășului trei organizații bune să se vadă cu cîtă hotărîre se înfaptuiesc programele de activități și sermintele trasate, drept care ai și fost expedit într-o întreprindere însoțit de un tovarăș activat. Apoi s-a terminat ziua de muncă, activistii s-au retras și ei către casă, ai făcut un duș și cum ești prea obosit ca să adormi de la ora șase ai lesit sînzur la o cafea și ru carnetul în fața ții ordonerie zilei următoare. Afară-l aproape întinerice și o ploaie măruntă de primăvară, rece și rea și tu încerci să ghicești printre clienții cafe-barului pe Carmen D., pe Chitarist, pe N. M., pe Viorica sau Maria. Sau măcar să-ți știi cum arătău ei înaintea ta. C. L. să fie scos pe o bancă într-un parc, în plină larnă și-n stare de inconștiență. Nu reusești. Dacă ai face o aventură prozastică din gederă ta în cafe-barul din centrul orașului A. ai putea imagina suficiente scenete semi-ziclitve ce s-ar lega grație sugestiei literare de evenimentele din decembrie anul trecut. Nu vrei să faci aventuri prozastice în această cafenea. Ești în delegație, ești om al muncii și se așteaptă de la tine articole constructive. Întorci capul cu prea multă curiozitate după o țipă care a răspuns numelui Maria. Este un nume de care nu poți asocia nici o fotografie robot, prin urmare figura el nu-ți spune absolut nimic. Și n-ai vrea să dai de bucluc tocmal aici. Ai bea ceva, don Nelu s-a uitat cu un suveran dispreț la tine, gen „de ce mă deranjezi, neposte, pentru o cafea și un suc ?” și chiar ai să bei în timp ce te vei gîndi că n-ar fi rău să preiei acest caz ce te în insuluză înțecul cu inelul de azl dimineață în mînt, sub forma unei propoziții derivată la rîndu-i dintr-un calcul : Cu sapsie am în urmă Carmen D. părăsea anul J. spre a veni la oraș, la Iteu.

Don Nelu (tot îl spun așa, încit te hotărâști să îl de-al-casle) votcă ai ?

Și don Nelu înflorește ca merii tirziu în octombrie.

Se poate, don get ? ! Poloneză, chinezească

Noapți de trecere

constantin stan

(face o pauză misterioasă), spunînd mai încet ca numai pentru urechile tale), rusească. Bei votcă rusească (Stolichnais) îmbunătățită cu apă de izvor (robînet), patent — brunetul al cărui ecuson nu-l descifrezi și-ți recapitulezi datele despre ceea ce s-ar putea numi micile adevăruri ale unei mari drame sau cine s-a ocupat cu adevărat de Carmen. D. Recunoști, titlul e cam lung, dar sună bine, votca te îndepărtă, ai senzația că l-ai putea înțina pe Blues aici, te ordonează și din cele ce știi îți repeți începutul reportajului : În urmă cu șapte ani, Carmen D. părăsea satul J. spre a veni la oraș, la Iteu. Intuiești sau pur și simplu accepastă propoziție are o rezonanță ciudată — cu cine o fi venit Carmen la oraș, ce l-a s-o fi spus pe drum și acasă, cum s-a acomodat cu internatul, care l-au fost primele experiențe orășenești etc. etc. — te lasă să înțelegi că trebuie să te întorci șapte ani în urmă pentru a elucidă acest caz. Ești atît de bucuros de titlul și de înțina propoziție încit ai mai luat o votcă. Apoi ai mai luat una. După aceea ai traversat piața și te-ai dus la hotel...

Natalia Tofan : „Amurg de toamnă”

Te gîndești că vei avea un vis frumos și ai adormi repede. Dimineața te-ai sculat indispus. Nu viseași nimic. Sau te trezești cu ochii în fereastră hotelului și asta — așa se spune — îți gîrge memoria de peste noapte cu un burete de elev disciplinat o tablă cu semne multe. Găsești însemnat pe o foaie de hîrtie (semn că n-ai terminat cu scrisul după noțele din „Carnet”, 1) de scris materialul de v.o. de ieri, 2) de transmis (în jur de 12), 3) de mers la întreprindere, 4) de încercat s-o găscă pe C. D. 5) etc. (ce vruseși să spui la punctul asta nu-ți mai amintea). Ai stat în hotel pînă la 11,30, la 12,30 transmiteai materialul și-ți luași și o mață de siguranță („am aici o chestie care ar putea interesa, un caz mai complex, cu neimplacarea”, șeful tău a zis „bine, bine, numai să nu-mi vinzi gogoși și fără extrapolări, nu morala, nu reportaj”, nu eseu, am nevoie de articole de v.o., specul e gol.”

Ți-ai adus aminte că n-ai mîncat de la prînzul trecut. După ce-ai mîncat, ai început să eziti : să mai mergi pînă la „11 Iunie”, să nu mai mergi ? ! În restaurantul hotelului era cald și lume puțin. Afară continua să plouă și vinul nu era deloc rău la gust. Întreprinderea se găsește în partea cealaltă a orașului.

Am convenit cu un activist să la legătura la întreprindere cu secretarul („secretarul ? secretarul trebuie să fie, că ponderea forței de muncă feminină este foarte mare”) și să-l (o) chemă pînă la sediu. În fond aceeași discu te ai fi purtat-o și la întreprindere (și Brunea Fox spunea că lucrul cel mai nimerit pentru asta de vorbă cu un om nu este locul lui de muncă). Era o fată frumoasă, mai frumoasă chiar decît îți plăcuțe ție și țî-o imaginezi nu numai pentru acest țîrg și această zi ploioasă și acest restaurant, curat, dar nu chiar de mina întîi. Te-ai simțit dator să nu te lași intimidat, „nu se spun vorbe prea bune despre munca organizației, tovarășă secretară !” A fost o greșală, se stia prea frumoasă pentru a se lăsa intimidată, „la întreprindere — ți-a răspuns (după tipicul unui scenariu țeve) țov (chiar așa, fără punct), ziarist să discutăm despre activitatea noastră ; așa, prin țîrg ce nu spune lumea ?” „Dar cu defăcarea contractului de muncă al tovarășei Carmen D. cum a fost ? Ce știi dva. (Îl-ai permis să-l întorci ironia prescurtînd d.v.a.) ca secretară despre C. D. ? Ce face ea acum ? Din ce trăiește ? De ce a refuzat altă angajare ?” Era o figură la care nu se așteptau : să fii așa de bine documentat, mai ales la un pahar de vin.

„Avem mari probleme cu forța de muncă. Fluctuația este mare și eforturile organizației noastre s-au concentrat asupra acestui fenomen. Adică tocmal spre atragerea și menținerea tinerilor în întreprinderea noastră preocupîndu-ne intens de condițiile lor de viață și muncă. De trecerea în chip util și plăcut a timpului lor liber, prietenii noștri, dintre care vă pot expune, prietenii noștri om al muncii, au dat roade dar încă mai sînt lipsuri și în activitatea noastră de educație, dar sint și cauze obiective...”

„Alte acțiuni mai aveți ? Ceva gazete de perete, „Reflector”, „Mîntul laudă, mîntul acuză”, „Vitrine ale calității”, brigăzi artistice, montaje muzical-coreografice ?”

„Da. Avem. O situație exactă a lor o am la sediu.”

De cînd n-ați mai fost la căminele de nefamiliști ?

„Ultimele control...”

„Lăsați-l pe ultimul, spuneți-mi-l pe penultimul, adică ala la care ați fost demobilizați personal. Dar să lășăm asta. Vă întrebam de un om, de o femeie...”

„Fluctuația este foarte mare. V-am mai spus. Nu pot cunoaște fiecare utecit în parte. Sînt peste o mie. A scris la dumneavoastră la ziar ? S-a olns ea ?”

„Nu.”

„Cu cunoașteți ?”

„Nu.”

„Ați auzit cazul în țren ?”

„Nu.”

A izbucnit în ris. Stia să ridă foarte frumos. Putine femei știu să facă lucrul asta cu grație. „Unu zero. Alți reușiți să mă sperieți.”

Apoi a ris din nou. Ai împutul paharele cu vin și ai ciocnit. „Dar să știi că probleme cu forța de muncă tot avem”. I-ai dat dreptate. Stiai. Ai mai văzut întreprinderi de profilul ăsteia. Ai dat din umeri. Ce să-l faci ? Asta-i situația. Trebuie să te descurci. Altfel, vezi vine unul ca mine și te întrebă și degaba ai tu alte rezultate că poate să spună că stai prost cu munca educativă. „Sînt probleme. Media de vîrstă, sub 22 de ani. Soția, nu ? Își urmează soțul. Se mărită una, gata, epidemie de căsătore-

ri. Nu pleacă toate care se mărită. Dar, după căsătorii — epidemia de concedii pre și post-natale. Dar cele mai multe și pleacă.”

„Dumneavoastră cînd plecați ?”

„Cînd mă va lua cineva la București.”

„Să aranjăm cu comitetul județean ! Nu se ocupă și de fîrtirea, împlinirea umănă a secretarilor din mari organizații ?”

N-a mîi ris. A lăsat încet paharul pe masă și și-a așezat țigara. Te-a privit fix încercînd parca să ghicească habar n-ai ce. Cîliseși o undă de dispreț în felul ei de a spune „Cînd mă va lua cineva la București”, vezi Doamne, ai venit tu, marele ziarist, și de la București să rupi gura țîrgului și provincialilor. Nu știi dacă era adevărat ce gîndeai. Ai făcut, lășînd ca momentul penibil să plutească o vreme peste voi. A spus ridicîndu-se : dacă vreți să vizitați întreprinderea...

Nu. Nu vreau. Nu mă pricep la confecții. Voiam să știu cîte ceva despre Carmen D. În noaptea de 29 decembrie se găsea împreună cu alte două uteciste de la dumneavoastră, Viorica S. și Maria N., la o petrecere care era să se sfîrșească foarte prost. C. D. a fost o vreme bănuată de complicitate, fusese văzută cu o zi înainte în cafe-barul din centru cu victima. G. L., victima, zia Chitaristul — din cîte am reușit să înțeleg pînă acum — nu mai era cunoscut de nimeni în oraș. Anchetată, mai întîi ca martoră, a fost insistînd povătuțită — se pare că și amenințată — de N. M. — în casa cărui se produsese incidentul — prin Viorica și Maria să negge totul : că-l cunoaștea pe G.L., că acesta ar fi fost la petrecere, că acolo s-ar fi întîmplat ceva. Din teamă, sau din alt motiv în săptămîna imediat următoare incidentului nu a plecat din casă. Lucra în schimbul doi. A creșdac probabil că arăta putea face rost de un certificat medical. Sau cine știe ce a fost în mîntea ei. I s-a desfacut, la începutul anului, contractul de muncă. Toate acestea le știi din dosarul de la miliție. Îi puteți consulta și dumneavoastră. Credeam că mă puteți ajuta în acest mîcar ce fel de om era Carmen D.

Apoi, singur ai mai bătut o sticlă de vin.

Al coborîi din hotel. Încease ploaia. Ai traversat piața și ai văzut prin goam că la cafe-bar se apăla pe jos. Pe mese — scaune răsturnate. Brunetul de la bar mișca din buze adunînd. În stătuia de autobuz — o singură persoană. Ai urmat giratoriul pieței și de pe partea cealaltă ai văzut leșind de la bar tot personalul. Una dintre femei a mers pînă în apropierea pieței. Apoi a luat-o încet, tînd pe diametru piața. Și individul din stătuia a urmat-o. V-ai întîlnit toți trei la usa hotelului. Ea era picioșă mai tînără care-ți atrăsese atenția prin fata ei frumoasă, ovală și albă, încadrată de părul negru ce-l cădea pe umeri, dar cu niște picioare oribile — scurte și groase. Cît și-ai luat chela ței văzută pe cel doi așezîndu-se la o masă la la bar, deși nici aici nu te mai servea nimic. Treceînd spre lift, prin dreptul lor ai auzit spunînd „Nu, nu se poate și oricum pînă la 12 trebuie să fii acasă.” Te-ai dezbrăcut încet. Ai făcut un duș. Ai cerut o legătură cu Bucureștiul. După care nu și-ai mai propus să visezi. „Nu răspunde Bucureștiul. Să revenim ?” „Nu, mulțumesc, domnișoară.”

Cînd ai deschis „Carnetul de hotel” habar n-aveai ce-o să scrii. Cuvintele parcă și li dicta cineva. Cînd ai citit și s-a părut extrem de bizar.

„Unorî, bunulcun spus, trezindu-se din somn : ce păcat că m-am trezit ; tocmal visam cum eram copil și pe prîpsa casei stătea bitu și-mi povestea cum a fost odată un împărat care a avut copii mulți, mulți de tot și ei s-au tot dus care încotro și lingă el n-a mai rămas decît țîu cel mic care frucea și-a mai înurat pentru că împărăteasa lui trebuia să treacă mîntul peiroa mitei. Și-l punea pe talcă-său să se dea bolnav și neputincios și-n palat să nu fie cîntări și nici viorile ei numai o lingăte ca la o casă de om sîrman. Și pe cînd treceau amindol pe lingă camera împăratului se auzea un glas stîns „dați-mi o cană de apă” și toate treceau mai departe fără să se oprească. Dintre împărățiile care-au vizitat castelul doar una s-a oprit și auzind glasul a dat fuga și-a adus o cofă de apă proaspătă. Și uite că m-am trezit și nu-mi mai aduc aminte cum se sfîrșea povestea cu carafa de apă.”

Dimineața, te-ai acuiat la fel de indispus. Ți-ai notat cu litere de țipar, mare să-ți aduci amînte : Secretara comitetului U.T.C. declară că nu poate cunoaște fiecare utecit din întreprindere. Promiseși că nu te vei duce la întreprindere. Dar te vedea nevoit să-ți calci cuvinul. La sediu — nici cafea, nici întrebări cît de cît protocolare. Tovarășul prim era extrem de ocupat. Secretarii — pe teren. Activistii — cu probleme pînă-n gît. „Nu am. Dacă așa aveți, v-raș că pe cineva să vă conducă pînă acolo. Dau un telefon, tovarășă secretară anunțai. Vă rog, la „11 Iunie” să-l aștepte cineva pe tovarășul ziarist. Luați țreul, vedeți, d-acoio, din colț și mergeți cu el pînă la capăt. „11 Iunie” e lingă „Mecanica”. Ai fost țeri acolo. Cînd terminai toate reușesc să-mi fac și eu un pic de timp liber să stăm de vorbă.” Pentru că a lăsat ușa crăpăată să audă ce dorinți mai ai, ai rugat-o pe secretară : „Dacă mă cauță Bucureștiul, transmiteți, vă rog, că ancheta merge foarte bine. Atît. Știu ei despre ce este vorba.”

(Fragment din romanul cu același titlu în curs de apariție)

dim. rachici

Portret
(ochi închis cî : o rază de soare)

Co-adinc deșertul i-nfige
Spinii în talpă ;
Cît de-albastru
Cerulei lui
Înflorește-ntro naltă : selectă
Paradoxuri
Și-nsmînjă trei cîmpii
Cu semînțele-absurdului
Fără seamănă de vii ; mina-l
Scormonește
După izvoare ;
Un ochi l-e-nchis cu o rază
De soare ;
Predă geografie grului
În labre ; are-ascuns un galben
Între verbebre ;
În-ură ploaia
Că nu mai vine ; adăpostește
În barbă
Un roi de-albine.

Portret
(între vii liane)

El vine dintre vii liane
Și-ncăpe-a-ninge
Vitoros ; trei ciini
Și cinci fete morgane ll
Șifirtecară
Pe din dos ; e-acum scribit
Sub unghi de soară și-i negru,
Tot, în cerul gurii ;
A fost izbit la jugulăra,
A fost trînit
În praț
Ca țurii ; cînd trupul-i
Va intra-n pămînt,
Cînd lutul țar va prînde
Viață, păsări foșni-vor

Portret
(pe un cîmp excedentar)

Aduce cu un strigăt de
Hetară arzînd într-un
Sfîncnică cîpătii —
Cu un gînd de care tot
Trupul se miră, cînd vrei
Să pleci,
Dar râmii ; își purta
Crelurul într-un virf
De ciocan,
Și-l desinfecă cu razele
Gamma ; se-auzea chemat
Insistent
Dintr-un sat ardelen : „Iliaria,
Vino la mama !”
Dar Iliaria pe-un cîmp
Excedentar
Se hîrjinea cu lupi hemafrodii ;
Le smulgea colții
După ce-i călca un mîrfar —
În colții sculptînd chipuri
De nemți franțuși ;
„Vin, mamă, îndată,
Doar un colț să mai scot, doar
Un chip — răspundea —
Mai am de gravat !” Apoi
Dispăru-n buricul unui țren
Cu animale cu tot ;
Măică-so-l mai strigă
Dintr-un crîn precucurat.

Portret
(pe un cîmp excedentar)

Aduce cu un strigăt de
Hetară arzînd într-un
Sfîncnică cîpătii —
Cu un gînd de care tot
Trupul se miră, cînd vrei
Să pleci,
Dar râmii ; își purta
Crelurul într-un virf
De ciocan,
Și-l desinfecă cu razele
Gamma ; se-auzea chemat
Insistent
Dintr-un sat ardelen : „Iliaria,
Vino la mama !”
Dar Iliaria pe-un cîmp
Excedentar
Se hîrjinea cu lupi hemafrodii ;
Le smulgea colții
După ce-i călca un mîrfar —
În colții sculptînd chipuri
De nemți franțuși ;
„Vin, mamă, îndată,
Doar un colț să mai scot, doar
Un chip — răspundea —
Mai am de gravat !” Apoi
Dispăru-n buricul unui țren
Cu animale cu tot ;
Măică-so-l mai strigă
Dintr-un crîn precucurat.

mircea albulesc

Adevăr

În cea mai fierbinte și o vieții mele
Pe drumul cel mai lung al vieții mele
Cuprins de cea mai uscată sete a vieții mele

În mijlocul vieții mele

M-am aplecat peste o fîntînă
Fără găleată și fără lanț.

Și-după ce mi-a trecut beția dorului de viață
Înăuntru, adinc, la izvoarele lumii
M-am zărit,
Chip de ape,
Întrebindu-mă mirat :

— Ce mai aștepți ?..

Sînt paznic de cîpătii

Sînt paznic de cîpătii
Mă păzesc în țreg așa cum
M-am așezat în pămînt
Eu,
Eu totăi,
Eu totăiul totăi,
Noi !

Mi-am lăsat
Rășărită dincolo de firul firav al ierbi
Piatră de cîpătii
Doar mina stingă.

Cea cu care mi-am dezmiardat
Deoptrivă
Boii, femeia, calul, pruncii...

Stinga cea adunată
Cîpătii de piatră
Pen'ru fruntea bolovănoasă
Sprînjînd-o pe-o parte
În mijlocul bătăturii
Cu auzul pipăind mereu
Marginile țării.

În mijlocul meu din bătătură
Între lemne și liare
Orătîni și floare
La umbră de paznic, stearji în picioare,
Așteptînd... așteptînd !
Cine mai vine
Cine mai trece
Cine mai dorește
Cine mai poarteste
Cine mai rîvneste
Cine...

Mina stingă
Cea pe care n-am îngropat-o
Decît o dată în an
În fiecare an

Ca să răsăm brazdă scrișnită de țărînd
Mi-am lăsat-o cîpătii
De verra împietrită
Să prîndă în palmă
Și să vinture printre degete
Dragostea hăulă-tă-n etaturii.

Sîntem mulți
Mult mai mulți
Cei din pămînt
Decît cei ce pămîz cîpătiiile.
Toți avem deoptrivă mina stingă
Săltată peste cap
Săltată peste mormînt
Însemn de veghe și dragoste
Pe care
Noi,
Eu totăiul totăi,
Eu totăi,
Eu
Îl înalț țicără de piatră !

Mina dreaptă
Ne stă-n pămînt
Stringînd în pumn cu putere
Mineul sulțelului
Al cărui țoiș
Ne opără Neamul !

ANTOLOGIA Luceafărul

DOCUMENT

Slove de lumină

În istoria popoarelor sînt momente de inegalabilă bucurie. 1 Decembrie 1918 este una din clipele ferice, așteptate de veacuri, frîmțate în alutal durerii, în cugetele tuturor românilor. 1 Decembrie 1918 este corolarul unei răbdări, fără pereche în istoria omenirii. În această zi, după aproape 18 secole s-a alipit veriga ruptă a neamului, consemnînd pentru totdeauna dănuirea poporului românesc.

Investigînd unele documente literare mai puțin cunoscute din secolul trecut vom constata că ideea unirii tuturor românilor se transmite din timpuri imemorabile, dar cu mai multă voință din secolul trecut.

P. Angheliescu, un publicist mai puțin cunoscut, nota în 1869 în poezia „La Transilvania”:

„Așteptînd ziua cea mare, / Cînd tot neamul de român / strîns unit, / plin de splendoare / nu va mai avea stăpîn / Ziua nu este departe / Ora-i aproape de-sunat... / Vă treziți din nepăsare / mic și mare vă armați / ziceți acvilei să zboare / și treceți peste Carpați”.

Miron Pompiliu din București scria în poezia „Dorul României” că „dorul României” este să-și stringă surorile scumpe la sînul ei. Cu multă naivitate, în versuri rudimentare dar entuziaste, el atribuie României următoarele:

„Însă vai, cînd al meu dor / mină tainicul său zbor / la surorile-mi dorite / care de sinu-mi deslipite / peste munți duios trăiesc / și-n sclavie vestejesc / fruntea-n dolii mi se pleacă / chiar amar sufletu-mi seacă / și cît timp le-oi ști robite / și de mine despărțite / n-o să am cu-al meu mire / o deplină fericire !”

Bolintineanu consemnează convingerea profetică, solemnă, că numai unirea va aduce libertatea în viitor:

„Pe Carpați vedeți o rază peste fruntea unui nor ? / Sint eroicele umbre ce vă cată cu amor, / Și v-arată prin unire și prin arme la minie / Calea voastră în viitor”.

Apoi întrevede ziua cea mare a unirii care preface noaptea patriei în zi strălucitoare:

„Steagurile se ridică / mindre cete-au apărut / Armele lucesc în soare / viața naște din trecut / Din a secolelor noapte / se aud adînci șoapte, / noaptea ziuă s-a făcut”.

Intr-o altă poezie scrie despre transilvăneni care așteaptă ajutor de la toți românii pentru unirea cu țara:

„Colo, anticul Ister, șoptește de mîrire / și întreabă ce se face acel viteaz popor / Mai dincolo Carpații vorbesc de unire / să treacă armata noastră, ei pleacă piscul lor”.

Unirea cea mare a românilor, spre sfîrșitul secolului anterior, era în centrul atenției cărturarilor din numeroase țări ale Europei. Alphonse Le Roy, spre exemplu, profesor la Universitatea din Liège, a publicat în Anuarul societății de belle-arte din Liège, o poezie a românului Granda. Avînd un titlu simbolic de solidaritate

„Meusa la Liège”, scria de poet în acest oraș în decembrie 1866, poezia relatează despre eliberarea Transilvaniei și înfăptuirea României mari. Redăm mai jos ultima strofă:

„Veni-vă oare ziua cînd acvila română / va scutura în aer aripa de țărăniță ? / Și între riuri late și Pontul Euxin / își va rodi ea zborul eroic și divin ? / Cînd oare, cîțiva tineri, muntenii trecînd Carpații / vor pune focul minel: să scoată din jug frații ? / cînd va suna semnalul de luptă / o popor susțin cauza lor”.

Poetul român trecînd pe malurile Meusei se gîndea la rîurile din țară, la Marea Neagră a românilor, la ostașii României care vor elibera pe frații lor de dincolo de Carpați de sub jugul austro-ungar.

Să amintim și de manifestația publică a românilor din București, pentru unirea Transilvaniei cu România.

În anul 1868 s-a reprezentat pe scena Teatrului Național din capitală o piesă intitulată „După bătălia de la Călugăreni”, scrisă de D. Bolintineanu. Personajul principal al piesei este Mihai Viteazul care declară:

„Am o idee mare ce nu este domnie / din trei surori pămînturi o face România / frumoasă, mindră, mare, o țară de stăpîn / o țară, să trăiască prin sine, pentru sine, / să nu-și incline voia voitelor străine”.

Despre spectacolul cronicarului revistei „Albina Pîndului”, din 1868 nota: „Am asistat la a 2-a reprezentație a unui act din piesa d-lui Bolintineanu: „După bătălia de la Călugăreni”. Am avut ocazia să ne gîndim serios asupra unui fapt. Ideile de unirea română ce se exprimau în acea seară pe scena Teatrului Național erau odinioară oprite, erau luate de crimă către guvern, erau văzute ca o ironie pentru apărătorii guvernului. Acum însă răsuna sala teatrului de aplauze entuziasmice la vorbele de „trei coroane cu care și-au încins fruntea Mihai”, la vorbele de libertatea și gloria română !”

Îată de ce 1 decembrie 1918 este sîrbătorea de îndreptare a soartei românilor. Căci dacă am deschide cartea neamului, nu este filă în care să nu ni se dea dreptate cu lacrimi și cu sînge. Trebuie să ne aducem aminte azi și de cuvintele trimise de poetul Vlahuță memorandiștilor întemnițați în anul 1894 la Cluj, înmînunchiate în poezia „Erorii martiri”:

„Vedeți-veți scris pe ziduri în temnițele voastre / o slove de lumină Trăiască România”.

Mihai Culman

Sigiliul lui Mihai Viteazul (desenat de Mihaela Muraru Măndrea)

Unirea - deziderat de veacuri al poporului român

Testamentul lui Mihai Viteazul

N-am numărat, iluminatul Mihai, toate statuile care-ți intrupează marea pe-nvolburatul pămînt al Patriei dar știm că-n sufletul ei imaginea te crește necontenit Peste plai și măguri, peste toate punctele cardinale te desprîzi dintre rugini și umbre: istorie ești, legendă și mit. Bardo-n soare și egrata albă - incumetare și fascinație peste timp! Nu, n-am numărat, cîtezătorule Mihai, decît care destule-au fost dornic să-ți poți îmbrățișa strămoșescul Ardeal, nu, n-am numărat decît cele opt dimineți după care sub fastuos senin te-a-nlimpinat a închinare dulcea Moldovă cu piine și vin. Destule ca Oltul, Mureșul, Prutul, să freacă-te deopotrivă în val. Mereu îți proslăvim întreita izbîndă, întreitele hotare întreita vatră și monedă jubiliară, întreitul sigiliu:

zimburl Moldovei, de codri și botezul ei amintind, leii urcînd pe șapte munți ce-aseamănă sarmiseghetuzice trepte, corbul străvechi ca vremea prin zarea Muntelui zăbovind. Nu, cutremurătorule Mihai, nu îi-am numărat, doar îți știm răbojul de glorie care de-ajuns au fost ca ele să nu sfîrșească în zădărnice. Ținta odată-n plin atînsă s-a încrustat în veșnicie.

Ah, îți retrăim pohta, Mihai, urmînd testamentul scris cu clipele de martiriu sub steagul insingerat în răsăpinta care-oșă a fost să rămînă: mădularile trupului tău, moaște voievodale in a Turzii țărăni iar capul semeț la Mănăstirea Dealului sanctificat nemuririi. de-o parte și de alta a Carpaților să dănuie chezășie Unirii!

O, neasemuitule Mihai, tu n-ai fost numai om. N-ai fost numai voievod. Deopotrivă istoria, legenda și mitul tău nu conțenească s crească. Tu nimb ai fost și ești dîntro-n înălțare românească.

Bazil Gruia

Deplin stăpîn

Am învățat atîtea... pe toate le-am uitat, Doar susurul izvoarelor mă știe. Am învățat atîtea, mai am de învățat, Eu nu te uit, întreagă Românie.

Cu pieptul tău în nume transilvan, Cu platoșa pădurilor străbune Sint mindru c-am rămas daco-roman Deplin stăpîn cimpilor române.

De la opincă, pînă la condei Căzut-au mulți cu dor și cu uimire. De la palat și pînă la bordei Credința lor n-a fost decît Unire.

Și nu era acum întia oară, Cînd apărură țărîna milenară.

Radu Cange

O, țară veche

Curatului cuvînt - lumină înălțînd Pămîntului invingător - lumină, Apare ziua pe colină, blind Născută din fierbîntea rădăcină.

Și glasuri subterane o slăvesc Prin vechi cuvinte pure, abur sfînt. Se-nlemeiază vii din os domnesc Făcîli într-un primordial pămînt. O, țară veche, te-ai format precum În ere-ndepartate, continente - Lumina-ți a crescut din văi de fum, Giuglji punînd cu-ale ei roze lente.

Și înălțîndu-se impurpurată Ca o Victorie cu trup plîpînd Ce-și desfășoară peste lumea toată Drapelul ei: chemare și avînt, Nemărginită-a devenit și tat-o Meandrice fruntarii luminînd.

Marcela Mariana Milca

Partidul - torța vremii noastre!

„Pămînt al țării, matcă a iubirii Mateme, cine-ți ivi limpezii zori În geana zilei și în fragezi porți Impulsul arzător al împlinirii ?...”

„Partidul, Făt-Frumos din grai Eliberîndu-mi milenarul plai”... „Meleag mirific, dăcic port-oltai Cine-ți dădu viu zumzet de stupînă, Lumină de unde, unde de lumină, Clorele-n cicluri de fertile ploii ?...”

„Partidul înflorîrilor depline Geneza linoaselor destine...” „Cuib de viteii, au cine, cine Trezi marî ruguri pe cărări uitate Atomi solari în venele-nghetate Fionul clipei ce-a trecut, ce vine ?”

„Partidul - torța vremii noastre Cîrmaciul viselor spre astre”

Mircea Cozma

Praguri de lumină

Din grijă pentru vatră un somn se face zimburl... Iematic, printre stele, căzut între securi, Izvoarele ingînă, în dorul unui zimburl. Poveri de noapte scrisă pe muche de păduri.

Îndătînat în vrere, un gînd se cheamă țară... Venim din cronici aspre, cioplite în amurg, Luciri de spadă trasă pe ape de vioară Veghează cerul stemei și rodul dat în pîrg.

Imi crește-n piept cetatea, cu focuri se închină... Zidească-se izvorul, un buciom bată-n lună I Adastă curcubeul, vecia și-o înclină Pe mugurul de zodie sporî într-o cunună.

Sporesc în liniști, iar, grădinile-n amieză... Cu gîngurii porumbii arcund în zbor plecări, Ucioare fără nume, frîmîntul din livezi - Mă tulbur fără vreme sub semnele comori,

Și-mi rostuiesc cîntarea cu glas din țărna verii, Mă dărui pom iubirilor de vatră, Chemat nuntas, luceferi prînd cu palma serii Ca să-i anin de-a pururi pe umărul de piatră.

Dan Sandu

Istorie

Unirea, naștinea a făcut-o, sîrînt cîntat pe un obraz de măr, prin vîmle-nserării se zideau noi spații de iubire și-adevăr...

În muguri, o, creștea eternitate, podișul transilvan se prefacea într-o grădină veșnic înflorită de limba românească ce-arcuia

un vechi tărîm recunoscut legendei cuprins la mijloc de-o iubire-naltă, se-nmiresma văzduhul pe albine cum inima în piept viteaz tresaltă...

Unirea-nțineri pridvonul casei și semne fu că e cum se cuvîne pe brațe duc cununa înfrîmării iar ochii ard cu șoapte de rubine...

Theodor Răpan

Ce este Unirea?

Unirea este o vioară de suflet un vers dîntro baladă fără sfîrșit prin pădurile care au amintiri în ochii noștri de copii ce nu mint Unirea este culoarea care pe steag săgetează azurul dimineților nesfîrșite este chiar sufletul cel mai drag este dorul de spații înfrînte.

Unirea este adevărul de dor este ochiul nostru cîtețor este spațiul de dor pornind din orbită. Și mai este tot ce ne leagă de trup de sfînta noastră întremora din iarbă din pămîntul care clocețor din adînc spre nemurire ne cheamă.

Unirea este versul de dor slova română care prinde iubire peste albastra nesfîrșită sinteză din preasfînta noastră alcătuire.

Unirea este vers de-abis care leagă rădăcinile de iubire este cercul de slavă în care ne-am circumscris Patria și libertatea pe orbită.

Unirea ești tu și eu și tot ce împreună ne leagă Unirea este un popor care stăpînește aici fără teamă. Unirea este dor de amintiri Unirea este țara din gene Unirea sint eu și tu deopotrivă într-o sferă rădăcîntă prin vene.

Florentin Palaghia

Tricolor

Dă-mi mina ta peste acest riu involburat peste muntele înălțat de jertfă...

dă-mi mina ta, prietene peste această cîmpie semănată de amîndoi sub aceleași stele și ploii și cazne și arșițe

dă-mi mina ta, prietene frate, vecine sub acest curcubeu care ne leagă pe amîndoi cu roșu, galben, albastru și sub această pasăre cu aceleși tril de iubire.

Victoria Milescu

O izbîndă

Imi știu pămîntul din strămoșii cu care am instelat cerul spre nemurire în oglinda veacurilor. Depărtarea sufletului meu fulguit peste ogoare mingiile rodul pămîntului. O izbîndă, marea izbîndă a harnicilor mei străbuni, cel mai împlinit rod din care neostoiit ne-am hrănit și ne vom hrăni - UNIREA!

Adriana Vela

Poem

În noul alfabet Păsările sint litere Dar patria E cea mai sonoră vocală; Trupul ei smălțuiește Rodul venii, Este brazdă Și veghe Și somn, În ochiul ei Pe dinafară albastru, Pe dinăuntru cîrunt Foșnește griu și secară. În noul alfabet Patria E cea mai sonoră vocală.

Anotimpul patriei

Ridic doar muguri ochilor Și trec pe podul lor Deasupra apelor involburate; Din păr îmi cad întrebări Sau poate dîntro-anotimp Care poartă al patriei nume. Simțim Prin vasele capilare Cum urcă istoria; Noi stăm Înțelepți și tăcuți În pervazul UNIRII Ce dă către lume.

Mirela Mitrofanovici

Statornicie

Visează-adîncul mării străvechii Bărăgan, Gîndind în foșnet spice și maci, și ciocirlii, O cumpănă-nsetată măsoară veșnicia - Cîrunt oc de ceasornic pe-al cerului cadran. Din ciutură sorb cioburi de lună, - miez de seară,

Cu ochi de jar și freacă-te de miresme-n cosmă, Furtuni de herghelii cu trupuri de aramă, Și miine, cercul lunii întreg o să răsără...

În somnul pietrei se ascunde o statuie Și doarme un luceafăr în cercul din tîntînă, În galaxia strugurelui și-n țărînă E-nțelepciunea soarelui ce veșnic suie.

Nii-erul ca o ie cu stele-arnic, Dar noaptea, cînd tăiam potecă prin pădure, Țîșnesc scinte ciudate, cu licăr de secure - Atunci și iasca pare, o clipă, licurici...

Mirașul verii naște fantasmă călătoare, Nu-i nimeni, dar tîntina fermecată știe: Prin purpura din zori, ar rugul din chîndie, Veni-vor inimi arse de dor să bea răcoare.

Valentin Caragea

Pluvio

Moto: „Aud materia plîngînd” George Bacovia

PRETEXT: „În răstimpul de 30 de ani de la adoptarea tratatului privind interzicerea experiențelor cu arma nucleară în cele trei medii, în lume au fost efectuate peste 750 de explozii nucleare experimentale, iar proliferarea pe verticală a armamentelor a cunoscut dimensiuni fără precedent.” (Din presa zilei)

În privirea voastră știutoare de orbirea armii nucleare aruncă ancora acestui cînt; acolo văd materia plîngînd. Văd ploaia suferinței planare ce cade pe pămîntul poluat, plouă atît de vast și-n disperare de parcă un Pacific s-a surpat.

Plouă cu vorbe scrise și nescrise, plouă cu vise și în paradis; Plouă negru, galben, plouă mov peste toate rînilor lui Iov.

Plouă neprefăcut, plouă cu sete în pustiiu ochiului deschis Atomii canceroaselor rețete ale necușătorului abis.

Din toată galaxia, ploii de fosfor plouă la Valea-Seacă și la Oxford. Diluviul dezlanțurii noi - plouă scrișînd atomic, plouă dur să se transforme totul în gunoi, în pulbere, arsenic, și mercur.

Și noi cuvinte din cuvinte plouă, Vacamul vorbăriei îl aud - În ficare zi, o amă nouă savanții, omenirii l-au făcut.

Altece experiențe nucleare Sint binefăcătoare pentru flori ?! Ce monstruoase ploii ne sînt în gheare cu rădăcini în vechile erori ?

Plouă deschis, și-n taină, plouă-n pace, plouă pe lingă noi și plouă-n noi spirala inarmărilor rapace durerea imposibilelor ploii.

Vasile Bardan

Demnitate românească

Călătorînd în drumurile țării Cerul îmbrățișîndu-l Iau plînea În palmele adînc bălătorețe Șîind că rodește din istorie.

Sîrut piinea Ca și cum aș sîruta Cu roșu, galben, albastru și sub această pasăre cu aceleși tril de iubire.

Mihail I. Vlad

GENERATIA

LABIS

Am mai avut prilejul să scriu despre generația Labis, mai ales despre poezii care o alcătuiesc: cred că în literatura română de azi această generație reprezintă coloana vertebrală din minunatul trup sfânt (și hrană sieși) în ridicarea lui demnă, din nou, pe verticală...

După ce într-una dintre primele noastre ședințe de cenaclu l-am invitat printre noi pe poetul Ion Gheorghe, invitatul nostru de azi

Cezar Ivănescu

Cele șapte zile ale facerii:

«Ciinele de fosfor»

„Să le ia dracu de simboluri Mucegăle și duboase”

Pe lângă personalul pe linia 402 de la Păuș (Bihor) să-și facă un rost în literatură, D.R. Popescu debuta acum 30 de ani (decembrie 1953) cu versuri în revista „Crisana” din Oradea. Pe lângă poezia implicită în orice operă de artă autentică, deci și în romanele, dramele și nuvelele sale, autorul și-a adunat după 29 de ani de la debut — poezia declarată ca atare prin intenție — în „Ciinele de fosfor” al memoriei sale, care cînd intră „căutîndu-și părul” (deci amintirea), scapără și arde ca un chibrit.

Poezia lui D.R. Popescu ca danse flexibile: e cumplitul Atila putrezesc — mort după o noapte de beție — peste comorile Asiei și Europei; aventurile erotice ale lui Ulise sînt imbecilele omului de rînd angrenat în mecanismul social sufocant: „Ulise, aventurierul, avea cîte / O ibovnică în fiecare insulă / Viața / Pantelimon Lepa / E altfel / Nici o aventură nu te pîndește / Decît trîntitul ceasornicului / Dimineața la șase.” (Ulise)

Temele ontologice sînt bagatelizate prin prezența iminentă a morții absurde și prin fatalitatea civilizației, de trei milioane de ani / Degenerare, civilizîndu-ne.

Poetul nu poate suporta sublimul, nu are timp pentru extaze. Religioși sînt deserte, omul e sfîrtecat între moarte și conștiință. Privită cu ironie și simpatie, viața aceasta, bună-rea, cum o fi — este singura valoare pozitivă, dincolo de care nimic nu există. Viața de apoi e desființată printr-o simplă întrebare retorică: „Atunci de ce mai este nevoie de răi? / Dacă și-acolo și-ai / Acești drum / Acești poezii / Și-acești goșoi / (Acetia și alții)

Pentru poetul fără iluzii, dragostea și-a pierdut romantismul. Cultura se pulverizează și ea în fața absurdului existenței. Personaje celebre și oameni banali se amestecă: Pantelimon Lepa și Ulise, Lear și agronomul Bodea Petru; Ionel, Alexandru Macedon și Shakespeare; Nelu ori Filmona etc.

Limbajul voită mucegălit, banal, desumflînd ima-

(23 septembrie 1983) D.R. Popescu, un alt eminent membru al generației Labis vine să ne zdruncine intenția noastră de blindă simetrie căci n-a voit să scrie în viață numai proză, ci a-nceput cu poezie, l-a dat înainte cu proză, teatru, eseu... și s-a întors iar la poezie, după cum veți vedea din exegezele alăturate de rafinate ale literelor critice literare care semnează în această pagină... Mai exact și mai rebarbativ spus, adevărații scriitori ai generației Labis sînt cu toții personalități complexe, poligrafice în accepțiunea etimologică și eroică a cuvîntului...

Cezar Ivănescu

Apoteoza dacilor

Mărită Adunare Națională

La Sarmizegetusa ne-a fost greu să apărăm cetatea Deceneu doar că fi fost acolo în persoană n-ar fi salvat a cîmb de dintr-o icoană selea de singe-a Romei era încă gata să stoarcă singele din slînc situație în care Decebal a înfruntat urșii c-un pumnal și cu o cupă nobilă de-otrăv pentru ca Roma-n moartea lui să creadă și să nu vadă-n teatre militare dacii rîzînd la horă-n continuare și tot ce știți sunt simple talioane ale trufiei din arhivele romane pentru că-n fapt la vre-un recensămînt nu ne-ați găsit aveva în mormînt

Spre-a le fi și altor neamuri de-nvățare

Spre a le fi și altor neamuri de-nvățare respectul pentru-al nostru loc sub soare copilului Traian cu nume sfînt i-am înălțat la Roma un mormînt

și-apoi ne-am risipit romani în lume ca să-nțelegem singuri ce și cum e de-a fost să piară rîdicînd în van spre Dacia un deget de dușman

pofta de aur n-a fost inteleptă și lucrătura minii ne e dreaptă și veți afla cîndva cu pietate că Sarmizegetusa e-o cetate

de nevinovins un semn că Decebal a continuat să fie în pumnal și-a continuat să fie în otrăv ca Dacia în viața lui să creadă

Noi știm că Roma ea ne-a fost mireasă

Noi știm că Roma ea ne-a fost mireasă și singele ni s-a întors acasă și stăm sub munții noștri devotați și ne-intrebăm pe unde avem frați

pe unde plînge inima în ei de-ait amar și de-ait teme că să venim la Alba Iulia-mpreună să fim cu țara mină de la mină

să fim cu țara celor trași pe roată să se mai nască Alba Iulia odată și să mai fim din nou în Decebal o picătură dintr-un ideal

care-a învățat istoria să știe că Dacia există-n temelie că Dacia există în pictoare indiferent c-a lume mișcătoare

și-a prăbușit a ei nimicnicie în Dacia cu zgomat și minie

Lucian Grui

*) D.R. Popescu — „Ciinele de fosfor”, Editura „Cartea Românească”, București, 1982

Despre virgulă

Cuvîntul înseamnă în limba latină „nuia”, „vargă” și provine dintr-un radical cu sensul general de creștere vegetală, organică. Termenul înrudit fonetic, ce concreează la creșterea unei etimologii afective, mai sint „virgo, ere” — a fi verde și chiar dubletul „vir/virgo”: într-un context precum acesta din „Vultaga”, de exemplu: „Et appellatur ea virgo qua de viro sumpta est” (și va fi numită ea (Biva) femeie pentru că a fost făcută din bărbat) — cele două cuvînte sînt simțite ca făcînd parte din aceeași „familie”. Dintre radicalie indo-europene o mare parte exprimă ideea generală de creștere (vegetală, animală) — și, dacă „nuiaua” împlinesc un sens al acestui creator, ca întîndere material vegetală în dialectica micșării umane. Nuiaua exprimă drumul, parcursarea — mugurul exprimă casa, ajungerea; în el se zbate timpul, în ea se ordonează spațiul; în el este o fierbere interioară ce explodează floral, în ea, o curgere lentă, continuă, în albia frunzelor. Există mai personalități istorice care stau sau semnul nutelei sau al mugurului; există scriitori „stufosi” și scriitori a căror operă se oprește la stadiul „în nucce”, personalități ce înfruntă arii largi în haina literel și atele care sapă adînc în centrul vital. Diferența este cea dintre un scriitor exprimat în regim avatic, sau semnul uragan și ciclul și regim aerian...

Pentru a reveni la virgulă, didactic, corespondentul ei, „vergeaua”, exprimă bagheta magică „arătătorul” cum spun elevii mai ales la ora de geografie, adică prelungirea degetului arătător în afara limitelor fizicului uman, legătura spațială dintre acceș și obiectul arătat. Cîndată metamorfoză va fi suferit cuvîntul pînă a ajunge să însemne semnul grafic de astăzi. Dar de o schimbare esențială de sens încă nu poate fi vorba: numai că, rodit alt ce mult, el nu mai spune nimic, nu mai are zîmbul original prin care se angrena în mecanismul unei concepții despre lume. Totuși, într-un text virgulă reprezintă adevărata „vargă vrăjită”, bagheta magică ce ne ajută să străbădem cărarea prin acest negru de literă; ea indică pauzele, cotiturile, urcusul, coborîrea — într-un cuvînt, intenția autorului; urmărind-o cu atenție, ajungem sigur la ființa din spatele textului. Să ne imaginăm o frază fără virgulă: este un monolit, o argilă neimprimată, un „text virgin”. Asemenea texte au existat (în așa-zisa „scriptio continua” prin care s-au transmis edițiile de autori din antichitate pînă în evul mediu) — și există și astăzi în anumite limbi; el are, însă, permanentă nevoie de un interpret, de un gramatic, de un filolog care să-l explice; filologul este un ghem de virgulă, este virgulă însăși care sălăluiește într-un creier de unde luminează un text punînd umbre unde trebuie, arătînd pauzele, urcusul, coborîrul. Reface, adică, de fiecare dată textul imprimat prime oară în autor. El este bagheta magică ce ne conduce prin labirintul paginii tipărite.

Dar, dacă pentru un text virgulă este semnul grafic ce indică el creator, urmează că pentru o operă părțile care vorbesc despre același creator au rolul de virgulă. Volumul cu acest titlu, „Virgulă” de D. R. Popescu (Ed. Dacia, 1978) cuprinde eseuri, amintiri, reportaje cronice, recenzii; este ceea ce în zilele timpurii se numea „miscelaneă”. Din loc în loc autorul dă mărturie despre sine și despre propria operă: aceste popasuri lingă fîntînile proprii sint primele „virgule”, primele repere de luat în seamă pentru cititorul care vrea să se aproprie de opera lui D. R. Popescu. „Virgulele” sint pauze care ritmează, sint ritmul însuși al creației; ele au nevoie de o materie „de ritmat”, nu pot fi expuse neîncadrate, nu pot exista în stare pură.

Acest formidabil titlu de carte în literatura română ne mai sugerează, însă, ceva. Materia estetică a lui D. R. Popescu se ordonează ea însăși în lungul unei coloane vertebrale, are un teren unde după fiecare meandru, după fiecare voltă, după fiecare „virgulă”, revina. Această coloană vertebrală se numește Hamlet. Zicem Hamlet și nu „Shakespeare” pentru că D. R. Popescu are o aplecare specială pentru această piesă a marelui Will. „Hamlet” este un adevărat text inițiat pentru autor, un

glob fermecat în care se vede întreaga lume. Nu e vorba de un „complex” — cituși de puțin — sau de o simplă predilecție, ci de o măsură generală umană de comparație. „Hamlet” este măsura tuturor lucrurilor. D. R. Popescu. Ne vine în minte o imagine care-l place atît de mult lui Mircea Eliade: există în pădurile indiene un copac ce are o creștere fabuloasă. Enorm, cînd crengile se îngreunează și ating pămîntul prind rădăcini și din ele cresc alții copaci care ajung repede la aceeași dimensiuni enorme. Se întîmplă că păduri întregi se urnesc astfel din loc pe suprafețe imense: trunchiul de bază se usucă și putrezește și se pierde în vînt dar din crengile lui rămase și-l vezi protubindul. Iată una dintre puținele posibilități de incidență a mugurelui (centrului, trunchiului) cu nuiaua. Astfel ne reprezentăm importanța unui text inițiat în opera unui autor. „Hamlet” se dizolvă, dar din el D. R. Popescu pătrunde pînă în antichitate, la Oedip, pînă dincolo de timp, în „Mioritza” pînă la izvoarele biblice ale jertfei umane, în spațiul lui Cain și Abel.

Formal, autorul se aliază generației „Labis” din care face parte și esențializează una din tendințele ei fundamentale: marile piscuri ale literaturii noastre contemporane țesute din această generație s-au născut în țara noastră, pe cite un astfel de teren inițiat Nicișta Stănescu a devenit un altul după „Laus Ptolomaei” care presupune pătrunderea în literale clasice (să ne amintim de acel Danil sibstrul care l-a ghidat pașii). Ion Gheorghe, și-a regăsit voca actorului după căutarea lui, să zicem, Nicolae Densușianu, Ioan Alexandru crește din Pindar și din cultura bizantină. Din promoția ulterioară, „Hyperion”, poetul Cezar Ivănescu este un mare inițiat în Celine și Lautréamont. Cînd, dar, ne vine a zice că autorii din generația „Labis” care nu și-au găsit textul de referință n-au putut să-și supraviețuiască lor înșiși. Un asemenea text reprezintă adevăratul ghem de virgulă, care, împlîndu-se cu semnele eului creator, dau o țesătură solidă. Se întîmplă cu acești scriitori care și l-au găsit un lucru ce s-a mai întîmplat o dată în Europa: ei renasc făcînd să renască marile valori ale omenirii, ei sint corifeii unei alte Renașteri, ei ne propun să ne ancorăm într-un loc, să nu mai navigăm spre orizonturi necunoscute, să nu mai forțăm ideea de evoluție pînă la absurd, să să înmugurim în trunchiul lor verde pe care-l avem, că prelungim nutele sacre, rămura de aur. Numai astfel, pentru a ne permite un joc de cuvînte, o putem schimba în ramură de laur. Hamlet este cel de-al doilea sens al virgulei lui D. R. Popescu, ce ne transmite un cod al unei generații.

Nicolae Georgescu

*) În fascinantul său eseu despre „Mioritza” din „Viața și opera lui Tiron B. II, Paul de gheață”, analizînd pe urmele înalțărilor, epitetul „laie” din balada („mioritza laie”), D. R. Popescu ajunge, prin „Hamlet”, și la mitul lui Oedip și se întreabă într-o paranteză: „Ne întrebăm, neștiînd grecește, Laios, tatăl lui Oedip, nu ar însemna cumva „berbec negru”, cum și Oedip este un nume care înseamnă ceva?... „Laos-laie” — iată o asociere interesantă. Nu refuzăm discută cuvîntul „laie” (iar specificăm că majoritatea filologilor l-au localizat pe tărîm elin) — ci doar reluăm, pe scurt, o idee a înțeleptului Gheorghe Musu din cartea „Zeii, eroii, personajele” (Ed. științifică, 1971); nu înnoim însă de a aminti că Gheorghe Musu, în aceeași carte care a stat peste 14 ani în sertar din lipsă de editor (vezi acîa remarcă a autorului de la p. 10) există și un foarte documentat studiu pe tema „lepurele șchlop” care l-ar fi putut folosi, credem, și lui D. R. Popescu pentru primul volum al romanului domniei sale. Gheorghe Musu analizează divinitățile vegetale cu defecte la picior: Dionisos, Hefestos, Melampus, Oidipus, etc. — în privința ciclului theban, ajunge la interesanta concluzie că atît Labdacos (simțit, prin etimologie populară, apropiat fonetic de numele literel „lambdac”, deci semnîndu-l) era un șchiop, cit și Laios, cit și Oedip („picior umflat”). Despre Laios savantul român dezvoltă într-o notă un studiu întreg bazat pe asemănarea cuvîntului cu „laos” = „sturz” (pasărea respectivă are un mers anume care sugerează dialectul). Un „Pasodokinetikos” și generic. Pe scurt, ce se poate spune de o corespondență „laie-schioapa”? Oaia schioapă are o legendă a ei care se potrivește bine cu cea a „Mioritza”.

petre ivancu

Patria

Stă patria în veacuri rezemată ca un copil de umbra mamei sale dăruindu-i noptea se arată țărîna lor ne arde și ne doare...

o, doamna, fă-l pe daci să-ți prin patrie lumina grea cit seve curg prin rădăcini și mai avem sub cer o stea.

cit țara noastră e întreagă sub viscole și vînturi reci de ei un lanț de morți ne legă și neamul românesc de veci.

cit macii mai trăznesc ogorul cu rău-afară de sine dac e semn că ară sub pămînt și pinea noastră e o fac

prin fluturi ne trimt scrisori să adăstăm lumina blindă pe care o trimt din moarte pe o planetă fumegîndă

ne scriu să mai avem răbdare că munții nu ajung fumici că neamul nu e-o-nimplyre și viața noastră e aici.

eu plîng acum și le spun că nu e moarte mai curată decît a morții cel bun care a înmuguri pe roată.

și nu e deal care să țară să-și suie ierburile-n van cînd pînsul dacilor răsară peste pămîntul transilvan.

o frunzele cum singerează de urma dacilor sint grele și macii lacrimile noastre s-au prefăcut aici în stela.

Elegie

eu explodat tăcerile în mine ca niște păsări sfîșiate de uitare de parcă duc planeta-n gură cal de povară ce se-nhamă la ninsoare

cu cad cuvintele lovite în aripă de fructele victoriei amare iubita mea de te-aș striga pe nume un univers întreg s-ar prăbuși în mare

risipă oțilită fără de dăbindă fiară duioasă născută din cuvînt năființă a gerului etern primește cenușa lacrimii care sint

un ham de gheață port în singe și trag aceleași puncte cardinale iubita mea de te-aș striga pe nume un univers întreg s-ar prăbuși în mare.

Fereastra de muzeu

poetul este fereastra de muzeu prin care voi puteți privi dincolo

DACIA

Ion Nicolescu

De la plecarea inspre Roma am tăcut

De la plecarea inspre Roma am tăcut deși ne cer de două mii de ani tribut din cînd în cînd mai dăm un semn cu za de la Zamolxe-nțiu A din A

ce n-a primit și nu primește scuza celor plecați din Sarmizegetusa de-a nu fi rîdicat din nou cetatea spre-a nu-i rani eternității vanitatea

Zamolxe-acuză singele din daci c-am devenit ai lumii sfinți săraci că ne-am tînt ca aurul furat unde ne duse vîntul lăudat

și ne-am lăsat bătuți la noi în poartă în cuile înflorite de o soartă pe care numai dacii o-nțeleg intru Zamolxe sfîntul lor întreg

ințiu A din A adu-ți aminte că Dacia trăiește în cuvînt

De vreți să știți istoria curată

De vreți să știți istoria curată cu dacii fiți mai sinceri cîteodată gîndiți-vă și ce simt ei oleacă știți de două mii de ani să tacă

și să lucreze pentru omnie efigii intru-a Romei prea mîrire nedatorînd acestora semeți decît pedepșa pentru-al lor dispreț

și dalerîndu-și lor e sărbătoare o matică Dacie retrasă în poncare singele fiilor cu mina gingindui-l și de la Roma luîndu-le-ncet gîndul

și invățîndu-i să-și păstreze vatra într-o credință care sfarmă piatra și strîmbă lemnul crucilor de daci Dacia-ncepe unde știți să taci

Dacia-ncepe unde știți să vrei să fii în veci de veci al Daciei

Romani ne-au fost frați de-aceeași mamă

Romani ne-au fost frați de-aceeași mamă Zeița Frumuseții are-o teamă de-a nu se și-acest păcat al ei că semînd pe lume odisei

s-a fost temut de gelozia Mării și ne-au supus cetățile-nchinării urmașilor slăvitului ei fiu Eneae au aflat mult prea tîrziu

că frații între ei se războiesc pentru un petec de pămînt cereș și n-a mai fost nimic cu judecătoarea căderea Daciei a fost nevinovată

căderea Romei sunt căderi în lanț de la Zamolxe pînă la Bizanț și ne-au supus cetățile-nchinării urmașilor slăvitului ei fiu Eneae au aflat mult prea tîrziu

ce-ai inimă i s-a întors în piept Zeița Frumuseții printr-un drept de suveranitate legendară ce-l are numai maica noastră țară

de la ințiu A din A iubi iubire copiii Daciei au semn de osbire o za de-nțelepciune și în os un dor de cîntec și de joc frumos

Iuliana Paloda

Poem în roșu

Pe unde frunze-nsingerate m-au atins, în taină, cuiburi de lumină s-au aprins... Lumina mea și umbra-mă, ca o toartă, iată l...

în mearci, cercuri, mă-mpresoară și mă poartă și-n ochii mei se-nalță viața acestel inimi ca-ar fi vrut să moară oarbă... așa cum trec prin spații, orb, lumina oarbă n-are să te doară

și orb, îi vei iubi pe zei, căci orbi fiind, în noi, lumina e mai clară.

Aceste frunze-nsingerate, iată l... pe chipul meu mai ard, cum ard comorile în arbori și-n fluvii de singe viețile cum ard... e-aici o-mpotriva-a

morții cum strigă-n slavă păsări și-apoi cad... și-n zborul lor e-alta aer și altea daruri ard, că moartea însăși, împletită, se polținește, fuga, cade...

Tu arzi, ca o poruncă arzi, ca și cum ai uita de moarte, cum arde vîna ce n-o poți rosti nici chiar în singurătate... și-apoi, ea crește, crește, le-mpresoară și arzi, durerea chiar să ardă și să moară.

Eu ard într-un sălaș de rugă — luminare și tainic, îmi declin în cercuri, cercuri, trupul meu de ceară și de sare.

Simeze

I O rând și timpul ce-l port în inima-mi — veșnică rând, priviți-vă urmele-n gînd, Pămîntul prin noi se destramă l

O rană-l și chipul ce-l port prin verile, vara; e-o rană cîmpia și strigăți-i orb, prin toamele veșnice,

II O floare albă, e floarea prin care ride moartea frumoasă l

III Vino lîngă mine, și vorbește-mi, despre toate deșertăciunile lumii l

IV Vai strînge odată orele prin care v-am iubit, Vai strînge odată orele prin care v-am uit și cu acele bare voi bate la porțile cetății, vă voi strînga, vă voi strînga l...

fără teamă priviți noaptea prin marile gări pe străzi, în piețele publice prin beciuri, prin tancuri cum curge sudoarea poezului ca un iur luminat cum incoltesc cuvintele sale ca un griu fără de moarte dacă fotografiati pîetul cu o piine la ora cînd dimineața veți observa desigur, că el este un nevetic obasit între paradisi și băcînia din colț.

Elegie pentru exilarea calului troian

eu insingurez țiera cînd pasărea Akeros își face aripă din lacrima mea

mă bucur tel ca un matelot care a găsit țărîmul după ce steaua palară l-a mitraliat corabii cu o noapte de dragoste

mă intrîtește țiera carle uitată-prufuită, într-o bibliotecă de tancuri

mă voi muri ție cîine credincios la ușa eternității tale

această oglîndă nu este decît un bilet de călătorie pînă în gara aceea în care tr enurile nu ajung niciodată.

Elegie pentru trecerea riului

luntrașul ruginea sub propria povară ero o noapte lînd cu cerul de asfalt oamenii își aruncau bănușii plîngînd și erau duși pe țărîmul celălalt

și-a șters sudoarea răstufînd greu lîngă umbra mea s-a oprit rece: „ai vrut să-l-ucizi pe zeu, eu, domnule, nu te pot trece”

bine, dar nu mai pot să rămîn, uite, cite zăpezi au venit „ia-ți povara în spate și urcă pe munte mai ai de murit — mai ai de murit”

pașii răsuna sub lezpezi profunde inima noastră parcă ne ară spînzurăm inerți de această vară ca două rănite fiare flămînde.

Adrian Gheorghe: „Pelsaj”

CELESTE

Precumpănind istoriile rele

Precumpănind istoriile rele noi n-am venit nicicând cu temenele ori cu plocane de dovezi grașile ca să cerșim un loc în infinită

la Samizegetusa avem timpul să păgubim de glorie Olympul și să scurțăm polemicile toate cu-n gest adăvărat de libertate

vom înălța cetatea-ne vitală în contradicție cu-a morții poleșii și porțile științei le-am deschide celor ce nu vor iar a ne ucide

spre-a ne fura otrava și-un pumnal al singelui prin care Decebal și-a apărut cu dreptul natural țărâna lui de apă și de deal

și-a obligat istoria să știe că Dacia din Dacia invie și printr-un A identic cu-n alt A un dac o lume are-n mine sa

Zeița Frumuseții este Venus

Zeița Frumuseții este Venus alte zeite sunt frumoase dar ele nu nici mai frumoase și nici mai urite oricât ne-ar duce cugetu-n ispită

oricât ne-ar netezi părul cu palma nici una nu-i ca Venus Mater Alma nici una nu-i ca-n Alba Iulia o dată s-ar înțelege că așa-și spunea în două

intâia măică-a dacilor fațoară iubită de Zamolze-ntia oară dovadă că primise-n dar de numă un șir de sceci din marea lui cămărită

și-un stol de șaimi pentru copiii ei ereditați ca zei ai dragostei au încercat izvoarele antice la faima Dacia puțin să se ridice

dar nici Traian n-a fost cu el cinstit fiindcă-a ucis ce însuși o iubit

Oraare dacii au de plastografi

Oraare dacii au de plastografi ce-și dreg poveștile cu-ai Daciei lor prof și-și petecese o tristă neștiință cu pata care-o au drept conștiință

noi dezmințim perifa inscenare privind pretinsa lui Traian asasinare ce-or fi-scarcat-o dacii într-ascuns asemenea pretenții au ajuns

să circule în cărți și-n gura mare spre-a dacilor mai mo-a supărare nu sa cunoaște-n arta militară enestitate ca a dacilor o țară

poate-o răpune temporar un agresor cu un potențial copleșitor dar legea luptei drepte nu permite falsificarea faptelor trăite

depunem mărturie milenară c-a fost un truc de artă militară cu care Fuscus s-a bătut în plâpăt lipsindu-i cauza războiului în drept

Ăcel constructor

La patruzeci de-atunci de generații Dacia-ntreabă sincer pe horajii dorinți război cînd Decebal cu-n pumn a și inviat în Dacia Columna

dacii acuză Roma că tratatului numai de Roma n-a fost respectat-1 că Roma s-a bătut cu noi la Tapae din pricină iar nu din bunăte

Întreaga sa economie materială fusese aseritită cu migală celui mai mare plan de-agresiune a unei țări și-a zilelor ei bune

și-ntregul plan conține a arzeală de geniu de hazard și mintuală pe cel mai bun strateg al omenirii pe Dacicus l-au ajutat toți mirii

să construiască drum și pod de votă spre-a cuceri o inimă de fată și nu era de fel începător acei constructor din Damasc Apollo-dar

Și cine-i Dochia oștenilor romani

Și cine-i Dochia oștenilor romani dacă-ai invins are și ceva bani să cumperi și mărită de a dacii înduioșei că i-ați făcut săraci

ori vă e teamă împărțind-o-n trei că mai există suflete în ei că mai există munți în orice dac și-un steag de luptă întră la Alba

la Helis ați călcat vreedată voi ori zidurile ei sunt mindrul soi

de Dromicheta care a pus în nori o capitală de nemuritori

ne mai-gîndim vă mai gîndiți cu bine ca Dacie lăcurăși voi ruine și-i mai lăsam traiful lui Traian să le-amintească fraților romani

de-o tinăretă retrasă în cojoace cu care n-au semnat vreedată dinții pace

Istoria se face și se scrie

Istoria se face și se scrie cu vrăjmășie și cu veselie în starea de asediu-n care-am fost Zamolze ne-a-nvățat că n-are rost

să batem drumul vieții cel mai prost cît timp avem o stea de adăpost războiului face singele să fiarbă dar peste singe crește veșnic iarbă

pe iarbă-o pasc și elle și calul soarele urcă și coboară dealul și vine luna și le-arată steaua și viața-și naște mai departe zava

în legătură cu acestea toate voi ați invins probabil o cetate i-ați alungat puțin din ferice și-ați îmbătut cu singe o oștire

dar vi se-ntimplă fraților a și ori a afla ce-nseamnă-Adamclăsi

În Samizegetusa bat clopotele dacii

În Samizegetusa bat clopotele dacii și s-au născut pe lume cu steauă și săracii romani sau dacii puzderii de gînduri și de pași

o altă omenire avînd purtări experite pe zeama unui clopot a gata să se certe Zamolze ne-ncolțește și Roma ne imploră să învîrim frățește nemalvăzuta horă

și să cercăm cu duhul uitării omintrea aceluia lanț de teburii ce mișcă omenirea să respectăm tratatul de singe risipit avînd cu toții locuri sub soare-n mînit

și cit vedem cu ochii că inșine și ochii sunt parte integrată din cerul sfinte Dochii cit ne mai sună zava cît mai zărim a za Ozana cît mai curge albind o za în ea

să ne vedem la Alba încălecați pe-o și purtînd în inimi veșnic neînvinșă Dacia

Dumitru Radu Popescu sau realul halucinant

format intelectualicește în Ardeal, Dumitru Radu Popescu nu este ardelean prin structură. El aparține sudului, aparține aceluia spațiu care i-a dat pe Caragiale, Arghezi, Urmuz, Eugen Ionescu, Muntea și prin definiție regiunea avangardismului, a ironiei, a umorului absurd în literatura română. Așa cum Moldova e zona romantic-telegrafică a spiritului nostru. Prozele lui D. R. Popescu au aerul sudic, de un burlesc fellinian chiar dacă semnificația lor e tragică. Muntzismul criticist ia în răspăr miturile, le relativizează, sau le ironizează „Mitru” ca Moromete. Majoritatea scrierilor lui D. R. Popescu sînt tragicomedii. Drama devine „buză” și sentimentul predominant e „risu-plinsu” cum ar spune Nichita Stănescu (alt muntean de geniu). La D.R. Popescu nu vedem acea construcție sobră a prozelor ca la Rebreanu, nu înținem hieratismul propriu transilvănenilor. Nervozitatea oțenească a stilului creează acizii epici care dau strălucire și autonomie fragmentelor. Frazele „colfoase”, directe, realizează o asamblare cubistă a realului. Mecanica povestirii însumează conglomerate de curiozități cotidiene într-un fel de suprarrealism iărănesc. Intimplările se multiplică prin sciziparitate și se ajunge la o „junglă” de fapte, ceea ce dă prozelor un aspect baroc. Scrierile lui D.R. Popescu (inclusiv capodoperele: „F”, „Vîntoarea regală”, „Dulce Anastasia”) sînt tipice de programatismul etic al lui Ion Lăncrănjan, de tonul revendicativ ardelenesc. Ele au un absurd iocescian pe filieră expresionist-populară. Scenele macabre sînt deturmate spre comic printr-o evenimentalitate neașteptată. „E nevoie de umor” spune unul din personajele sale. Săritre înseamnă epica hilară-zînd pînă și cele mai triste momente, creînd un tragism „a rebours”. Exorcizarea rîului prin umor e de sorginte folclorică. E acel „haz de recac” al românului. Ne vine în minte cîntirul vesel din Săpînța (insulă socratică paradoxală în peisajul transilvănean). Autorul mălătrează seriozitatea cu notații absurde, sect. În timpul unei scene junebre „o gîntă se urcă pe gard și cîntă ca un cocor”. Procedeu brechtian care alungă melodrama. Solemnitatea e fracturată de amănunte cîntate. Demersul epic seamăna cu „zig-zagul” covoarelor oltenesci. „Dacă mori e

semn rău” scrie undeva Marin Sorescu, luînd în răspăr tragical. Această duplicitate o înținem și la D. R. Popescu. Sentimentele sînt pe muchie de cuțit. E un hibrid realizat cu premeditare pentru a obține grotescul anti-romantico. În paranteză fie spus, dacă s-ar scrie un studiu despre profilaxia risului la românii, s-ar desista umorul ca în topos cu variate influențe estetice în literatura noastră. De oriunde o privești, proza lui D. R. Popescu îți dezvăluie două nuclee obsesionale: moartea și labirintul existențial. Ambele generează alienarea. Debușolarea e cauzată de pierderea reperelor tradiționale: „După războiie lumea a fost altfel decît înainte și din întoarcerea asta pe dos aproape nimeni nu știa precis ce trebuie să faci și unde este ieșirea” spune un personaj din „F”. Alienarea axiologică devine dezaxare și astfel lumea prozatorului pare călchiată pe „Elogiul Nebuniei” a lui Erasmus, Universal epic e străbătut de personaje bizare într-o imagerie populară. Scriitorul are nostalgia unei ordini ontologice pierdute, aceasta fiind axa morală a creației sale. Veridicitatea umană pare a fi liberă pînă la arbitrar, incredibilă ca orgia profesorilor din „Leul albastru”, stupida ca vîntoarea de muște a lui Enache („Între cercuri de salcim”), Radiografiată cu cinism, realitatea, în punctele ei morbide, concurează oniricului: „Nu știu dacă visele sînt mai oribile ca realitatea. Ori înșers” declară autorul la începutul romanului „F”. Se poate cauză deci o întrebare: cît este fantastic și cît e realitate în prozele sale? Scrierile lui D. R. Popescu sînt saturate de concret. Privirea lenticulară surprinde bizariile vieții cu o sinceritate frustă, elemente de simbolizare grotesc sau absurd iocescian. Problemele puse de teatrul lui D. R. Popescu în piese ce-l recomandă drept unul dintre principalii dramaturgi ai momentului (Acești ingeri triști, Fisica în noaptea Anului Nou, Pașărea Shakespeare, Pădurea cu puzepe, Pîdicul din grădina de vară, Vana imposibilității lui Iubiri, Dirijorul, Maimuța formată sau războiul de la 8 la 10, Muntele, Studiul osteologic al unui schelet de cal distrupt-mormint avar din Transilvania, Omul de cenușă ori Hoțul de vultur) sînt întotdeauna un refuz, ca și în proza lui D. R. Popescu, de a fi, al oportunității, al schematismului, alienării, plătinii și turpitudinii morale, al abuzului și superficialității, o demolare ades violentă (ca limbaj și situații scenice deopotrivă) a mecanismelor inerte, în sens labian. Intransigența și justitarismul sînt dominante evidente ale textului dramatic propriu lui D. R. Popescu. Ele se constituie însă numai printr-o dublare corespunzătoare, la nivel scenic, a ideii de subtext, printr-o reconstituire a lăsterei într-o ordine nouă, dramatică prin însăși verosimilitatea ei și verosimilitate chiar în dramatismul ei cel mai înalt. Putem vorbi, în rest, de un anume tezism, de la Acești ingeri triști, la Muntele și de la Cezar, măscăriciul pirajilor la Omul de cenușă, dar numai în sensul artei superioare pentru care teza, ideea acută cu care dramaturgul se asază la masa de lucru, se relevă implicit ca o emanatie naturală a esteticii. Numai printr-un limbaj individualizat (arareori pîndit de cilșu și de un umor incert), numai printr-o simbolizare de mare forță a realului, istoriei, cotidianului, printr-o prelucrare a contingenței la nivel de imaginar (ades psihanalizabil) cu rezultate pozitive; mă gîndesc, în primul rînd, la Acești ingeri triști și Fisica în seara Anului Nou, prin mîltărea riguroasă a conflictelor, adică prin maturitatea unor performanțe la care teatrul lui D. R. Popescu a ajuns de mult, funcția demistificatoare a textului, pe care dramaturgul pare a miza atît de mult, se poate exercita cu eficiență. Ca și în unele sau romane, de spiritul cărora piese ca Studiul osteologic... nu pot fi despărțite, D. R. Popescu a reușit să pună în acord o tehnică simplă și o complicată arhitectură a debaterii moral-politice într-o literatură dramatică recunoscută de la primele scene, de un incontestabil succes de public, o triă a intransigenței, cum mărturisese undeva dramaturgul însuși, ce-ți infuzează spontan bucuria de a exista. Ca actor, spectator și critic, în egală măsură.

Alexandru Horia

Un teatru al demistificării

avorb despre teatrul lui D. R. Popescu înseamnă, de fapt, a căuta una dintre sursele noi deschise către problemele fundamentale ale momentului, probleme vizate în existența lor nemistificată, în viața de conștiință, a forța semnificației unor opere dramatice care, asemenea prozei aceluiași autor, au contribuit decisiv la impunerea unei noi altitudi față de literatură. E vorba, pentru a-l parafraza pe Al. Ivăsiuc, de redescoperirea funcției textuale a întrebării active, de reabilitarea preminentei interogației asupra răspunsului confecționat. Teatrul lui D. R. Popescu poate fi înțeles astfel ca o veritabilă terapeutică exercitată de demistificare, incertitudine și neliniște asupra conștiinței cititorului format, de regulă, într-un mediu dominat de acalmia confortabilă, însă dezangajată și alienantă, a dogmei. O existență închinată formei, care descoperă însă

deodată sensul valorizant al anxietății și posibilitatea ieșirii din suficientă. Implicarea în acuitate a dramaturgului lui D.R. Popescu se impune deci, prin contemporaneitatea problematicii, chiar dacă, așa cum observă într-o recenziție Victor Ernest Masek, ceea ce captează atenția la un prim contact cu mișcarea scenică este parabolul istoric de factură durrenmatiană a unei piese ca Cezar măscăriciul pirajilor (cum remarcă și Mircea Roznovanu), puternice elemente de simbolizare grotesc sau absurd iocescian. Problemele puse de teatrul lui D. R. Popescu în piese ce-l recomandă drept unul dintre principalii dramaturgi ai momentului (Acești ingeri triști, Fisica în noaptea Anului Nou, Pașărea Shakespeare, Pădurea cu puzepe, Pîdicul din grădina de vară, Vana imposibilității lui Iubiri, Dirijorul, Maimuța formată sau războiul de la 8 la 10, Muntele, Studiul osteologic al unui schelet de cal distrupt-mormint avar din Transilvania, Omul de cenușă ori Hoțul de vultur) sînt întotdeauna un refuz, ca și în proza lui D. R. Popescu, de a fi, al oportunității, al schematismului, alienării, plătinii și turpitudinii morale, al abuzului și superficialității, o demolare ades violentă (ca limbaj și situații scenice deopotrivă) a mecanismelor inerte, în sens labian. Intransigența și justitarismul sînt dominante evidente ale textului dramatic propriu lui D. R. Popescu. Ele se constituie însă numai printr-o dublare corespunzătoare, la nivel scenic, a ideii de subtext, printr-o reconstituire a lăsterei într-o ordine nouă, dramatică prin însăși verosimilitatea ei și verosimilitate chiar în dramatismul ei cel mai înalt. Putem vorbi, în rest, de un anume tezism, de la Acești ingeri triști, la Muntele și de la Cezar, măscăriciul pirajilor la Omul de cenușă, dar numai în sensul artei superioare pentru care teza, ideea acută cu care dramaturgul se asază la masa de lucru, se relevă implicit ca o emanatie naturală a esteticii. Numai printr-un limbaj individualizat (arareori pîndit de cilșu și de un umor incert), numai printr-o simbolizare de mare forță a realului, istoriei, cotidianului, printr-o prelucrare a contingenței la nivel de imaginar (ades psihanalizabil) cu rezultate pozitive; mă gîndesc, în primul rînd, la Acești ingeri triști și Fisica în seara Anului Nou, prin mîltărea riguroasă a conflictelor, adică prin maturitatea unor performanțe la care teatrul lui D. R. Popescu a ajuns de mult, funcția demistificatoare a textului, pe care dramaturgul pare a miza atît de mult, se poate exercita cu eficiență. Ca și în unele sau romane, de spiritul cărora piese ca Studiul osteologic... nu pot fi despărțite, D. R. Popescu a reușit să pună în acord o tehnică simplă și o complicată arhitectură a debaterii moral-politice într-o literatură dramatică recunoscută de la primele scene, de un incontestabil succes de public, o triă a intransigenței, cum mărturisese undeva dramaturgul însuși, ce-ți infuzează spontan bucuria de a exista. Ca actor, spectator și critic, în egală măsură.

Cristian Moraru

mihaela murariu mândrea

Joc de despodobire

Ne jucăm de-a obiectele și de-a vocile, spațiul devenise strîmt. Feșe de staniol derulam de prin preajur tău și valul nu-l puteam ține ușor. Iți aduceam pe calul meu sноп de spice. Eram grei de ploaie grei de lutul lipit de noi. Sub privirile tale, așteptam. A erupt seninul și pleoapa ta s-a deschis a limpezime cu toate că singurătatea îți aținea calea în poartă.

Somn

Între trupurile noastre apăsare distanță. Încercam să ajung la tine. Mă detasam de forma mea cu multă ușurință.

anghel mora

hai să vorbim

strig cît mă țîn plămîinii mei de plută, poate auzul și se va trezi; hai să vorbim, nu vezi cît e de multă plîpînda stare de a fi.

strig și sparg clipa care cochetează cu zimbelul meu palid și-nghetă, tu mă privești așa cum se veghează rînit de moarte, tinărul soldat.

strig ca-n pustiu și fără încetare doar grindină se naște din cuvînte, ne-atingem, dar din depărțare tu îmi surizi și nu-ți aduci aminte.

în urmărirea luminii

să-mi pun potta-n cul, cu alte cuvînte să-mi răstănesc vizul undeva în aer de cel mai ascuțit punct, de-o săgeată.

n-am nici o șansă în fața lucrurilor, n-am să ajung niciodată lumina, cînd începi să ai gînduri este ca și cum te-ai rostogoli pe trepte și cuprîns de o tandră rușine pornesc din nou de la capătul clipei ce tocmai trecu.

Carnea rămînea sub tutela singelui,

ogale se mișcau toate, locul meu hrînit de aceste organe pulsatorii își refăcea celulele. Îmi spuneau că acesta-i somnul în sfîrșit, lăsam tatul așa și porneam spre tine. Neștiind sigur unde ești mă foloseam doar de lumină. Eram amestecat într-un spirit în curs de evoluție cu mai mult de cinci generații sub noi. Sosirea mea vă perturbă cîmpul lor trupurile înclătate se despărțiră incluzînd spasmodic cunoașterea acestei lumi. Măul se rotea cu mine. Nu aș fi crezut că în alara locașului meu part durere.

de dulce și de amărui

tu treci să tulburi riul, piatra și clipa cea de cîini lătrata lășînd mirosul tău prin seară de fruct și teamă seculară de arză la subțioară de dulce și de amărui de vînt ca puful de gutui și de regina nimănu și calci ușor și calci și greu în fugă pe sub sternal meu.

de dragoste

pasăre singură-n cer pe sub nori, floare uitată de întineric, cu o tendrețe de urs te iubesc păpădie într-o liniște tremurătoare te-aștept ca un crater.

să nu atragem atenția

să nu atragem atenția, lumea ar sîri să ne certe zvîrlind cu obiectele vechi cu iceane în constelația noastră plîpîndă. să ne iubim pur și simplu din întimplare, să nu atragem atenția dormind prin șoproane învelșiți cu o plapumă croită din pene de vrăbii ah, dar tu strigi: mai bine nu m-aș fi născut niciodată! să nu atragem atenția, te implor, niciodată să nu mai epui niciodată!

Adrian Gheorghe: „Amiază”

cristina sucIU moșcu

O nouă poveste

Noroiul alunecă fertil în jurul cocotierului și pașii noștri tipăresc în existența lor nemistificată, în viața de conștiință, a forța semnificației unor opere dramatice care, asemenea prozei aceluiași autor, au contribuit decisiv la impunerea unei noi altitudi față de literatură. E vorba, pentru a-l parafraza pe Al. Ivăsiuc, de redescoperirea funcției textuale a întrebării active, de reabilitarea preminentei interogației asupra răspunsului confecționat. Teatrul lui D. R. Popescu poate fi înțeles astfel ca o veritabilă terapeutică exercitată de demistificare, incertitudine și neliniște asupra conștiinței cititorului format, de regulă, într-un mediu dominat de acalmia confortabilă, însă dezangajată și alienantă, a dogmei. O existență închinată formei, care descoperă însă

lubitore de zi

La Salcîna Odihniind sub umbre de finețe, Era un bătrîn Care se plimba pe munți Și culegea flori și ierburî Pe care le usca și apoi Le dădea copiilor

Învăgîndu-i bolnică și unora vindicîndu-i de sprierură Răceii și cumințenie Odată veni la el un copil subțire Cu privirea golită de cer Și cu gestul leneș de viață Il ocolea părinții îngrijăți Și bunicii îndoiți, De anii lui mici Il duseră la doctori mari Profesorii universitari Din orașe vestite De la cîmpie Și nici unul nu l-a umplut privirea Cu o speranță Atunci au rămas intristați Și s-au gîndit că muntele Le va ridica ceața din suflet. Bătrînul cel înțelept Întîi l-a luat de mîna Ce-o ținea în inima părinților Și-a pus-o pe iarba costică A muntelui, Să adune în căpița sufletului Toate firele de viață crescute Drept în crucea cerului. Apoi l-a suit cu turma spre vîrf Să păstorească în pacea înălțimilor norii Și să despărță seninul de lurtunile lumești. Apoi l-a hrănit numai cu lapte de oi Și cu afine și zmeură din borta ursului Și l-a culcat la umbră de cetină Și tot timpul i-a clătit privirea Cu zbor de rîndnici Și i-a spălat miștile cu fierțuri de ierburî Dintre care izbăvitoare Se ridica o floare de colț. Și copilul trecea nevăzută de ochii pămintean Prin pădurea temătoare a sufletului Pînă-ntr-o zi cînd întîlni Un Izvor În care-și văzu chipul de căprioară singeard Și se gîndi încet să-și lege rana Cu rășină de brad și prof de stele. Să-și izbăvească trupul nedoritor de viață Cu-n cîntec de fluter. Și așa începu să povestească De iarbă, de nori, de munți și flori De păduri cu afine și lupi Și de mirarea din Inima sa. Stăteau în vale părinții așteptînd Izbăvirea celui trîzit Din nesomnul cîntecului În darul spre albastru înalt Al unei inimi bătrîne și iubitoare de copii. Din Salcîna cea uitată prin finețe.

Sub semnul apelor

Eram rînduit din cărți de demult Să stau sub semnul apelor Poete că sînt un nufăr roșu În fragil echilibru cu noaptea Așteptînd sosirea lui Făt-Frumos la mal Poate sînt o șiroitoare ploaie Pe trunchiul tău vinjos, copacule Și mă amestec cu soarea pămintului În rădăcini Și apoi mă ridic rușinoasă Prin sevă spre brațele tale Mingîind în foșnet ușor norii Poate tu nici nu știi că eu exist În lemnul tău Și fiecare răd imi înlează timpul Și fiecare ger imi chircește carnea Și numai atunci cînd adormind În așteptare Am să plec în pămînt Ai să observi copacule Că iubesc sub semnul apelor.

viorica ana cozan

Poeziei

Acum, hai, Viorică, Ana Cozan părăsește-mă, te-am iubit dar te urăsc deopotrivă că ai venit în oraș și ai uitat de origine cu sălțăciuniile munților umbind după tine!

Am să plîng o vreme în frunzarul vremei și am să te doresc mereu, cînd nu mă se-ntînesc și se întorc la porți de mari ziduri în ram făcîndu-mi semne și trimîndu-mi viață.

Martie todeauna

Drept afirmativ încă n-a pășit inocența culmea zilei de astăzi, a mea dintr-odată primordială, rug aspectuos viorei! Martie. Sufără policromia virstei, aspectul cîntecului... mai toată constelația pietrelor mărește ochii mlaștinei după statura minzului.

Molcumă deopotrivă cu-aluna în trecere copilăria, Septembrie, aurii mă încușează în supremația iunului!

Cum să nu cred alunul izvorului ghiolțina surorii abrutizarea clipei și culmea zilei de astăzi, Martie todeauna?!

Balada uitării sau Vitoria Lipan

Spre-o moarte uitată minată în secolii de turmele lor trag carele boii cadavre zvîntate jumătăți de aripe, flori

și-tin ochi al femeii Vitoria Lipan holbat pe spațiile tuturor trag carele boii o viață uitată minată în secolii ca roua în zorii...

Foaie verde-n Bucovina ce se vede-n patru noduri de arbor din Ceahlău pînă la Putna din Humor jos spre Ițcani?

Tot lipanul orș-un cal ce-l în car romanca știe, dacă vremea vremuiește omul, vreme se-mpărăție

Din Ceahlău pînă la Putna din Humor jos spre Ițcani plînsu-mi-s-au pe balgate șapte rînduri de lipani

Și-un ochi de femeie uitată văduvind pe urma tuturor minată în secolii de turmele lor...

112

aici e demult și nimeni nu se mai încumetă aici e timpul din prima clipă între mine și noi dor de pământ.

112

de-atîta ani în fiecare zi ajut o floare, o albină, o inchișoare... și ele nu se transformă în zină... apoi mă dau de trei ori peste cap, cu aceeași (copilăroasă sau din copilărie?) credință și tot nu se întimplă/schimbă nimic...

ehei, bunicule! era să-ți zic pezevenchi...dar de cite ori sărut lărina osemintelor tale auz; cine știe, poate miine l...

112

cînd l-am vizitat tocmai sorta sertarele: unul cu consoane, unul cu vocale, unul cu silabe, unul cu vorbe... și era de-a dreptul desperat că nu găsea un loc și pentru poeme și mi se văieta ca din gură de șarpe că el ce se face și l-am luat de umeri și l-am arătat în oglindă: dă-i-le temerarulul ăluia, să și te uite l...

mircea șoncuteanu

DA CAPO. Mircea Șoncuteanu a împlinit 40 de ani și nu a izbutit să-și tipărească o carte de poeme... Eu unul, după ce l-am citit cărțile în manuscris, îl consider un poet important și care va rămîne în literatura română, așa cum l-am considerat și pe Traian T. Cosovei sau pe Dan David, și înainte de a-și tipări primele lor cărți și după aceea. Deși am tipărit eu însumi atît de puține cărți mă simt un privilegiat și aproape mi-ai rușine... Aș mai da din ea, din rușine, și altora...

Cezar Ivănescu

112

nimic mai răvășit decît uitarea, nu e gust mai năving decît neajunsul în nedumerire scrierii; ce-am văzut n-am văzut și pe rînd gleznele viselor s-au secerat opintind la prag

nevăzută și cui ce să-i arăți? încorta nu mai e nici aici: cei ce-au plecat de fapt au rămas, cei rămași nu se mai văd; l-am prins licărul, l-am prins nefăcînd, ...nu se știe, poala ploilor a derapat pe un pămînt lucid spectrul uitării și unde nevăzută semnul înseamnă nicînd.

112

nu știu dacă e zi cu ghinion, cineva mă zgîlție să intre... cine poate fi? să fi sosit chipul mindrei plecat pe fruntul cunoașterii binelui și răului și cu succese pe ramură pierdută?... nu știu dacă e zi cu ghinion, dar așteptînd am cam trecut de sprincene, așa că las-o să intre!

112

cînd am clipit prima oară a fulgerat a murire — e unica amintire pe care o sufăr între atita libertate și-atita eu... cînd am clipit prima oară a irumpt sinele sine — e unica amintire pe care o îndur între atita multime și-atitia zel... cînd am clipit prima oară e amintire pe care am a o duce pînă dincolo de murime!

prozatoarei Corina Toma

Cu ochii deschiși

corina toma

era duminică, da' Rălea tot dimineață se sculase. Avea de dat mîncarea la amărîta lui de vacă. Ea ce-nțelegea că-i sârbătoare și omu' vrea și el să doarmă olecăuț mai mulțior? Foamea, tot foame și duminică; și biata vacă mugea de ti se rupea sufletu.

— E, gata fata tati! Gata! Iote acu' viu! Acu'... vorbi de pe prispă lon. O hrani, curată grajdu', pe urmă se așeză să se odihnească. Se gîndi să mîncească, apoi își zise că poate el să aștepte pînă la prînz. Săraca mîncare, ce rost avea s-o sculă? era și ca trudită de toată săptămîna. Intră în casă și-și pregădi hainele de sârbătoare: vestonul lui militar, din pieptu' căruia atîrna o decorație mare. Îi apucă de umeri, îi ridică în dreptu' lui și rămase cu ochii la el, cu un zîmbet amar înghețat pe buze. Inchise ochii și după un timp, tresări puternic, simțind parcă cum acu' decorații străpungea haina. Ce om fusese atunci, ce fericit... Atunci visase el c-o să se întoarcă-n sat, c-o s-o uite pe Natalia și-o să se ia cu una din fetele lui Arbițcoșiei, că nu le mai făcuse nici o viză de pămînt. Pămînt mult? cîntec-săso hectar de pămînt. Își făcuse planul: c-o să pună pe ele, cîte vaci să-și ia, cîte oi, cîte cai și cîte copii să facă... Voia mulți, că tare-i erau dragi copiii. Da' soseșteala din tirg nu se potrivește cu cea de-acasă!

S-a-nțors în sat mîndru. A-ncepuse să se laude că l-au făcut ăia plutonier și l-au decorat... da' fetele lui Arbițcoșiei nu se uitau la el. Întregeau ele că trebuie ceva mai de soi să îl plutonier și să ai și decorație, da' ce folos că-n loc de pămînt, buci și vite, o țară atînt-înțipiept. Se-nțorse tot la Natalia lui. Săraca, da' frumoasă și-nțelegătoare" își zise. "Se-naură, făcu olocă de nuntă, cumpără o vacă, făcu un copil, peste cîțiva ani își cumpără jumătate de hectar de pămînt și făcu unu' întreg... la-ncepuse le-o meară bînză. Era tînăr și el și nevastă-sa muncuiau... Pe urmă nu muncii și pămîntu' altora, că mai făcuseră un copil și le murise vaca. Au tras ei ce-au tras să-și cumpere alta, s-au imprumutat că le murisera și puți (numa' ce-i veselei cum căscă pîlscu-n sus, închid ochii de două trei ori și gata... chiau în țărîna morții) și-au rămas datori. "Aii, cînd să lichește sârăcia de om... apal nu-i mai lasă pînă moari' l'ă gîndi lon. Acu' era dînzărdădui.

Veniseră odată unii în sat, au adunat lumea în curtea primăriei și-au încoput a le spune o poveste lungă și frumoasă despre întovărășirea oamenilor, cu munca în colectiv a țărănilor... Lui Rălea l-ar fi plăcut, cum nu, da' nu voiau ceia de aveau pămînt și vite. Adică cum să-și vină asta, să-nțrebuie ei, să vite și zăci-unșipi hectari de pămînt și al di Rălea cu unu; io cu vaca sântătoasă, voinică, el cu vaca lui boleagă? "Pi bietu om l-o durut, da' n-a zis nimic. Ce-avea să zică? Ce putea face el l'și-a tras palaria pe ochi și-o plecat acasă. Vorbi cu foamea lui și parcă după ce-i povestii și ei ce-au zis ăia acolo, parcă l' se mai lumină privirea. "Poati că s-a facit ceva și-om scapa și noi di' sârăcie! Și s-a facit.

Președîntu' la întovărășire l-au ales pi Toma, secretar di partid, director la cîntăru' cultural... om distopt Tomosur aista, ce-avea și carti, da', cam bețivan. S-o dus Rălea la el să se-nscrite și el la întovărășirea asta, da' nu l-au primit. "Hai bîdio Vasile, ce mama dracului! Mă lasă să-mor di foamă bre?!" Acuma președîntele și olecăuț ameiit: "Bre Rălea! Știi, acu' că partidul ăsta... comunist o înfîntat în fiecare sat ceea ci s-a cheamă democrație; eh! Și vezi 'meata bre, io nu pot hotări di unu' singur, treb să-nțreb și pi ceilalți membri. Decei sint... pîntrețu' da' eu n-o-nțrebuie pi Meier, pi Arbițcoșiei, pi Foltache, pi întovărășitoru' Petrea, pi păduraru Gălnă, pi popa Cucos, pi toti ăști cu pămînt i-o întrebat și n-o vrut nici unu' să-l primească. S-o întors năcîjii acasă. Mulțera l-o cunoscut după ochi și nu l-o mai întrebat, cu mîncare și vin în casă și-o încoput să plîngă încoșior, pară de-acu' 'nainte asta-i era singura griji. Peste cîțva timp iar au venit în sat unii, s-au suit pe-un bolovan în curtea primăriei și-au încoput să le povestească oamenilor ca și prima oară. Da' acu' n-au mai plecat ca atunci, au rămas în sat să-i convingă pe oameni.

"Acu' n-o să mai ai-ă-nțrebuie" se gîndea lon, da' parcă mai cu frică să se bucură. După o lună au plecat ăia și-au venit alții. Pe urmă au plecat și ei și iar au venit alții. Da' lumea nu voia să se-nscrite. Acu' so uita și Rălea și el la dădea dreptate oamenilor. El, cum putea un om sântos, voinic, cu familie mari, să se-nscrite pe un pîntrețu' de țară? Da' ce credeau ăștia di la orăș că el, bărbat, cu mîncare și vin, cu doi flăcăi nu pot hrăni o vacă și nu pot ține un hectar di pămînt di unii singuri. Se-nscrite mai mult pentru că au zise, că în fruntea cooperativei avea să stea cel mai sârăc.

Si cînd se făcu colectivul, tot în coafă rămăse. Îi spusese că oca că n-avea carte și de-ăia. C-au stat și s-au gîndit... că nu pot el să lase atita pămînt și atitia oameni pi mina lui. Da' cum nu? Dumnezeu, cum nu? Cînd el zi și noaptea făcuse planuri cum să cultive pămînturile Opreșiei? Se uita la ăștia cum pîntrețu' varză pi dealuri în loc să pîntrețu' vite și pomi. Scuipa și se bătea cu palma peste frunte a ne-nțelegere. Pe urmă, cum fătăseră un sfert di păduri ca să mărăscă "suprafața agricolă", cum spusese el, do venea pămîntu' la valii piști oamini și-apoi se-nțrebuie; cum ascultau ăia di la fermă de-o țifă vosită cu vedl pi la ochi, cu halat alb pi dînsa, cu pantofi 'nanți și țigare între degetii la coada vacii, și nu făceau ei iesie la oi și di el n-ascuțta nimini.

Lumea îl lua în ris că ieșea duminică în sat cu haina lui militărească și cu decorații în piept. Devenise ridicol cu bocanul rufat, pantaloni la fel, cu chipul apart de-un copil de-al lui... descuți, cu țări, tunică militărească și palaria pi cap, strîmna risu-n urma lui. Cînd pleca de-acasă, umbra cu palaria dată pe ceață, mîndru, fără să-l pese de lume. Dacă intra la buțet, bea ceva, mai mult din ce-l dădeau alții, (ce-asa-n omîinii, în fața vinului se-nmoaic) ascuțta cu paharu-n față, adus peste masă, la risu' aspru, la cîntărețu' paharelor și la vorbăria multă a celor înstăriți. Aicea putea să stea aproape de ei, să-l audă ce spun cu urechile lui, chiar dacă nu erau la aceeași masă.

Cînd se-nțorcea acasă, era tîrziu. Se culca pi prispă. Îi era cald di la băutura. Pînă dormea se gîndea cum a ris cutare sau cutare di el... Ce le făcuse? De ce-și rideau di el? Și visa cum mîncă, după ce-o să se sculă și va duce să le coară socoteală, să-nțrebuie de gutor, să-l zguduie bine, să-i gîtuie zdrăvan... Ci ai avut bre țeri cu mini? hai? Zi mă! Mîncă-var ciorlii!... și dă-i și trage-l...

Si-acuma, cu ochii deschiși și cu privirile atîrmate-n decorație, se gîndea să se ducă la el și să-i strîngă de gît. Pe toți l' Imbracă haina și ieși în sat.

DOINA

(Variantă) (Melodie fără sfîrșit)

cezar ivănescu

de te-ai face-o mînăstire, Moarte, după-alta chin, „să-mi dai buze de cetire și la sinu-ți să mă-nchin”, „să-mi dai buze de cetire și la sinu-ți să mă-nchin”!

Î șapte drumuri am în față pe oricare-ăș apuca la capăt de drum s-ajază Dumnezău în fața mea, la capăt de drum s-ajază Dumnezău în fața mea!

Î nu mă judecă, nu strînge relele din viața mea, numa singur stă și plînge priivindu-mă așa, numa singur stă și plînge priivindu-mă așa!

Tu!te, Doamne, drum de singe am ales cu voia ta, drăguț-Doamne nu mai plînge, alina-m-oi cu Doina, drăguț-Doamne nu mai plînge alina-m-oi cu Doina!

Î nu mă judeca, nici plînge, cîntări, nici alina, numa ia-mă și mă strînge cum lei floarea și frunza, numa ia-mă și mă strînge cum lei floarea și frunza!

Î nici o moarte nu-i ca Moartea nici ea lumea nu-mi faci Lumea care-și lîne partea ca frunzele în copaci, Lumea care-și lîne partea ca frunzele în copaci!

Î sârăcuța mea de lume eu nimica nu-ți mai cer, poate ești așa omnea ca să pot ușor să pier, poate ești așa omnea ca să pot ușor să pier!

Î într-o noapte am murire, într-o noapte am murit, fără teamă de orbire pre Domnul l-am întîlnit, fără teamă de orbire pre Domnul l-am întîlnit!

Î sufletu-mi vîrtej ca băul stătea gol în fața lui, spune-mi, Doamne, care-i Răul, tot Răul Pămîntului? spune-mi, Doamne, care-i Răul tot Răul Pămîntului?

Î dacă tot murim cu totul, învîm apoi de tot? spune-mi, Doamne, care-i rodul încamării noastre-n Tot? spune-mi, Doamne, care-i rodul încamării noastre-n Tot?

Î nu suntem doar o nimica mai ușor ca negura? numa groaza-ne și frica poartă Sîntă Vergura numa groaza-ne și frica poartă Sîntă Vergura!

Î dacă ne-ai zidit, zidire, Doamne, Tu, cu mina ta! o iubire doar iubire sufletul mi-l lumina,

o iubire doar iubire sufletul mi-l lumina, o lumină cu aromă ca un mirabil mac pîntecă-matern-pleromă, leacul neafiat în veac pîntecă-matern-pleromă, leacul neafiat în veac!

Î într-o noapte, poate noaptea îmbătată de afion, vrutea, Doamne, să văd Moartea Lumii în Armaghedon, vrutea, Doamne, să văd Moartea Lumii în Armaghedon!

Î astăzi mi se-nțorce toată jalea ca e negura, mi-am pus la gură lăcătă, mi-am împodobit gura, mi-am pus la gură lăcătă, mi-am împodobit gura!

Îa zic gurii, Doamnă gură, ia și mincă, ia și bea, dar aleanu el nu-nură cît cenușă și otrădar eleanu el nu-nură cît cenușă și otră!

Î orice vorbă zice,-i strîmbă, vrea să țipe,-i zice lin, și ar vrea să-i pun pe limbă un venin numai venin! și ar vrea să-i pun pe limbă un venin numai venin!

Î tot ce-ar zice de acuma gura mea tot nu-i de-ajuns, patru sulfi bune numa dacă trupul mi-au străpuns, patru sulfi bune numa dacă trupul mi-au străpuns!

și încep vorbirea limbii ce-o-nțelege Dumnezău, alifal înmulțesc doar limbii răului pînd la rău! alifal înmulțesc doar limbii răului pînd la rău!

Î chip să țipi nu-i și nu-l chip să te mai rogi, să bei, să minci, Fiara cea Apocalipsă ne tot țirite pe brînci, Fiara cea Apocalipsă ne tot țirite pe brînci!

Î nouă borte trupu-mi lasă și ca toate astea n-a, nu are pe un' să iasă sufletul meu dacă vrea, nu are pe un' să iasă sufletul meu dacă vrea!

smaranda cosmin

A treia elegie: a păpușilor

Mirosuri vechi de care te lepezi Ridicînd din umerii năzușii Există însă există Ungherul adăia planeta Cînd alchimia lor își peticește Măria lacome, poticoase-n așteptarea Eșenței albaste Ungherul adăia planeta — dar cui Să vorbești despre ele — Arititatea palmel în cîntări lipicioase Și iată-n frunte boțite glorioșu-ți Treut de fetiță „De fetiță” — silabiseshi dar seara Incepe, nepăsători arborii își ascultă Inima proprie — mucedă funte jartiere Și cîlji, sub atingerea via corsajele mici Se destramă și iată cum simți Sinul gol al umirii palpită-n palma ta Stingă și iată cum torsul și se-mploțosează Lemnos și devii Doamnă scorbura unei jivine Speriate ce-ți adulmecă inima. Iar colții ei reci...

A patra elegie: a vîntătorului

Cunoașterea pădurii — plictisită Inițiere-n Simboluri. Deci mai suferi acum, Cînd hătașii alungă vîntatul în cete

delia dună

Vinăt de mal

Există o anume concentrare în platani tot caută, tot caută stabilitatea în chelia-i din umbră a ploii

tu, Trecătoarea, cu carnea vegetală de măr să adăpostești chipul în cortul oglinzii să adăpostești sticlea-ți trupului în degetele încețate în gol.

impătorește, împătorește din nou coerența de călugăr a alamei în poențel uscat al leandrului sprînjit împătorește din nou în țările scîndurilor

Trecătoarea, cu trupul cort tot caută, tot caută în chelia-i de umbră a ploii

(ovindu-se, printre platani doar pasărea aceea cîntătoare a spîntecat mărunt ca să ajungă tot drumul legănarea de auz, legănarea de miro, de privit)

e claritatea asta rubinie și mi-e că nu voi mai citi toate cărțile (în culbecul de os, pilpiind, al vederii fișii tăia doar realitatea unei țevi coborînd pe un zid)

Taaroa

Laudă în lumină care răsai ție toți ăști aduc Mărire în luntrea ta care răsai lumina de lînd

cînd te ating apele tremurî lucind verzi întindem miinile amiroșind, acum sint pasărea mare din numele său încîntărește nicăieri împede nicăieri M-am sfîrșit nesigurare-n odinc restuire a gură și m-am întors rînduială Urmînd drumul meu eu trec la tatăl meu sfîșind minată carnea împlînd spîntecare prin mamă mîrăscă în poarta-mi nu adastă pîcat lucire de vîz păsări călăuză-mi din moale vîzduhul lucrării peștii din fluvii și apele verzi se alipesc mie legănare de miro, de auz legănare înăuntru împede împede Eu cresc în coajă-meu împede în coajă-mi sus lucire întindeți miinile înăuntru eu sint în el

Chipul

înăuntru fierbinte-inganunchiere cînd trupurile se trag de-o parte și de alta cast în auz picură chipul singurului

ZIUA NAȚIUNILOR UNITE

La 24 octombrie în întreaga lume se marchează în mod festiv Ziua Națunilor Unite. Creșterea celor 38 de ani...

Prin numeroase, mari și pline de semnificații inițiative consemnate mai ales în ultimii 13 ani...

Totodată, dimensiunile și caracteristicile participării României la O.N.U. reies cu și mai multă ușurință și claritate...

Totodată, O.N.U. a fost considerată de către România ca fiind forța internațională cel mai potrivită pentru explicarea și cunoașterea...

În 1983, poporul român a marcat Ziua Națunilor Unite și Săptămâna internațională a dezarmării prin ample manifestări populare...

Participanții la numeroasele adunări și mitinguri au trimis scrisori ambasadelor URSS și SUA la București...

În elaborarea și înfăptuirea politicii sale externe, România pleacă de la interesele fundamentale ale națiunii noastre...

De asemenea la inițiativa României, Adunarea Generală a O.N.U. discută de mai mulți ani, inclusiv la actuala sesiune...

Ca urmare a inițiativelor românești, secretarul general al O.N.U. urmează să prezinte un raport cuprinzând rapoartele și aprecierile...

O altă problemă pe care o discută actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. este aceea a introducerii efective și exclusive în viața...

Între cele peste 50 de puncte referitoare la dezarmare care figurează pe agenda...

Datorită României, și în acest an Adunarea Generală a O.N.U. va dezbate punctul intitulat „Anul Internațional al Tineretului”...

În cuvântările ținute la reuniunile regionale ale Comitetului Consultativ al O.N.U. pentru A.I.T. — se stie că reuniunea europeană...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

„După cum se poate observa și din menționarea unor inițiative românești la cea de-a 39-a sesiune a Adunării Generale O.N.U. România promovează în viața...

ORAȘE PENTRU LITERATURĂ MAINZ

S e luminează de ziua. Intrăm în gară, simțim la Frankfurt pe Main...

Am așezat Valea Rinului, privind-o pe barță cu serpuștele de izvorul elvețian al fluviului...

Am așezat Valea Rinului, privind-o pe barță cu serpuștele de izvorul elvețian al fluviului...

Am așezat Valea Rinului, privind-o pe barță cu serpuștele de izvorul elvețian al fluviului...

Am așezat Valea Rinului, privind-o pe barță cu serpuștele de izvorul elvețian al fluviului...

Am așezat Valea Rinului, privind-o pe barță cu serpuștele de izvorul elvețian al fluviului...

Am așezat Valea Rinului, privind-o pe barță cu serpuștele de izvorul elvețian al fluviului...

Am așezat Valea Rinului, privind-o pe barță cu serpuștele de izvorul elvețian al fluviului...

Am așezat Valea Rinului, privind-o pe barță cu serpuștele de izvorul elvețian al fluviului...

Am așezat Valea Rinului, privind-o pe barță cu serpuștele de izvorul elvețian al fluviului...

multumii lui Gutenberg. Insa cum... Seara, cind mă presătesc de culcare...

O promenadă — a cita? — mă confundă într-o incertitudine inexplicabilă. Merg de-a lungul malului...

O asemenea experiență exclude pripăla. Stendhal, călător impentent, descoperise o mare plăcere...

După toate astea, seara de muzică oferită de gazde la Institutul francez...

Am petrecut de câteva ori jumătăți de ceas la malul Rinului. Jumătăți hotărâtoare...

Mainz, oras cu aproape 140.000 de locuitori, cu o universitate înființată în 1378...

Henri Zalis

UN GLAS DISTINCT IN LIRICA TINĂRĂ DIN TURCIA

Ataul Behramoglu este un reprezentant de seamă al tineretului general de poezi din Turcia. Născut în anul 1942 în orașul Cateca...

ATAUL BEHRAMOGLU

Ataul Behramoglu este un reprezentant de seamă al tineretului general de poezi din Turcia. Născut în anul 1942 în orașul Cateca...

Mă simt ca a broderie delicată

Mă simt ca a broderie delicată / Tesută cu ață turdă prin așcum. / Întorc capul de la griji și pasuni / Sint de-o vîrstă cu universul / Parcurg viața cu un fluviu amețitor / Fără de-necupț și fără de capăt.

Balcanice

BEDRI RAHMI EIUBOGLU

Nu-ți fie teamă / Teri, mergînd către slujbă, / moartea văzul / moartea / Cu dibălele mîi a lăsat calea / Blind de mină m-a luat / și / nu-ți fie teamă / mi-a zis.

PANOS TASITIS

Optzeci de ani

— Și regele Constantin a murit / Și Venizelos s-a dus / Și tu! tu! Constantin s-a dus și el / Și tu! tu! Venizelos. / Optzeci de ani, ce însemnă asta pentru istorie. / Bătrîno Eftalia din Aivali? / — Copii și nepoți, îngropați cu toții / În nouă sute douăzeci / Și-a patruș'uni...

Copilărie

Atiți mi-a fost de fapt copilăria: / Iarba care inverzește printre pietre / Și pene de pasăre. / Atiți mi-a fost de fapt copilăria: / Puțină bucurie, puțină tristețe / Puțină singurătate și vrajă.

La patruzeci de ani

Adio micilor emoții / Sint de-o vîrstă cu vînturile / Frate cu soarele / Mă compar cu riurile. / Imi stă bine acum / Să fiu potolit, simplu / Frumusețea poeziei din sufletul meu / Se întrece acum cu bucuria de a trăi.

Ce povestesc cîntecul grecești

Ce povestesc cîntecul grecești / Despre noaptea, despre iubire... / Ce povestesc cîntecul grecești / Despre a noastră trăire. / Ce povestesc cîntecul grecești / Cu-ația tristete, cu-ația simțire / Pără tot cu aeva de mîrturisit / Atunci cînd sufletul și-e golit...

SPORT

Ideii pline de coacăze și niște doamne ce rănesc surisul

Miercuri, la Brașov, în zi galbenă și limpede ca frunza lăglor din parcurile orașului, echipa olimpică de fotbal a României a pierdut un punct în fața olimpicilor italieni...

La Campionatele mondiale de gimnastică

La Campionatele mondiale de gimnastică de la Budapesta, fetele noastre au demonstrat, ca în orice rânduri, o înaltă măiestrie în execuțiile programelor...

REVISTA STRĂINĂ

MARELE SCRITOR italian Dino Buzzati a acordat întotdeauna o atenție deosebită fenomenelor încastrate de stranietate, avînd o rezonanță care depășește faptele imediate...

ROMANUL lui Joseph Vierter

ROMANUL lui Joseph Vierter, „Și vei auzi strigătul fratelui tău”, se bucură de frumoase recenzii în presa de mare tiraj. Critica evidențiază atenția pe care o acordă cunoscutul scriitor american unui fenomen care torturează conștiințele...

anul 1982. A fost nevoie de o uriașă muncă de reconstituire a textului original...

anul 1982. A fost nevoie de o uriașă muncă de reconstituire a textului original, din care acest al doilea volum este fundamental, pentru că el trăiește perioada de după cel de-al doilea război mondial...

Lucafaurul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMANIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunzelă, Mihai Ungheanu (redactor șef adjuncți)

Redacția: București, Piața Șelintei nr. 1, tel. 17 32 89

ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 10 95

Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCINTEII